

T.C.
NEVŞEHİR HACI BEKTAŞ VELİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

NEVŞEHİR'DE YAŞAYAN KADINLARIN
KADINA YÖNELİK ŞİDDET ALGISI

Yüksek Lisans Tezi

Songül AKINCI

Danışman
Doç. Dr. Hasan YAVUZER

Nevşehir
Temmuz 2019

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK

Bu çalışmadaki tüm bilgilerin, akademik ve etik kurallara uygun bir şekilde elde edildiğini beyan ederim. Aynı zamanda bu kural ve davranışların gerektirdiği gibi, bu çalışmanın özünde olmayan tüm materyal ve sonuçları tam olarak aktardığımı ve referans gösterdiğimi belirtirim.

Tezi Hazırlayan

Songül Akıncı

Tez Yazım Kılavuzuna Uygunluk

“Nevşehir’de Yaşayan Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Algısı” adlı Yüksek Lisans Tezi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzu’na uygun olarak hazırlanmıştır.

Tezi Hazırlayan

Songül Akıncı

Danışman

Doç. Dr. Hasan Yavuzer

Sosyoloji Anabilim Dalı Başkanı

Doç. Dr. Hasan Yavuzer

KABUL VE ONAY SAYFASI

Doç. Dr. Hasan YAVUZER danışmanlığında Songül AKINCI tarafından hazırlanan “Nevşehir’de Yaşayan Kadınların Kadına Yönelik Şiddet Algısı” adlı bu çalışma, jürimiz tarafından Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

02.08.2019

JÜRİ

İMZA

Danışman : Doç. Dr. Hasan YAVUZER.....
Üye : Dr.Öğr.Ü. Çağdaş Ümit YAZGAN.....
Üye : Dr.Öğr.Ü. Aylin Yonca GENÇOĞLU.....

ONAY:

Bu tezin kabulü Enstitü Yönetim Kurulunun 21.08.2019 tarih ve 2019.3377 sayılı Kararı ile onaylanmıştır.

21.08.2019

N. Aktepe

Doç.Dr.Vedat AKTEPE
Müdür

TEŞEKKÜR

Tez çalıŐmamın planlama aŐamasından baŐlayarak, her aşamasında bilimsel yÖnlendirmeleri, sonsuz desteği ve ilgisi için değerli hocam ve tez danıŐmanım Doç. Dr. Hasan Yavuzer'e ۆzellikle teŐekkürlerimi sunarım. Yüksek lisans ders aşamasında değerli bilgi ve deneyimlerini esirgemeyen Dr. Öğr. Üyesi Hulusi Yılmaz hocama ve diğer ۆğretim üyelerine teşekkür ederim.

Hayatım boyunca hep yanımda olan sevgisini ve desteğini hiç esirgemeyen kıymetli annem Dudu Alka, babam Ali Alka'a ve ablalarımaya sonsuz sevgi ve saygılarımı sunarım.

Tez çalıŐmam süresince benimle ilgilenen, anlayıŐ ve desteğini hiç esirgemeyen sevgili eŐime ve sabırlarından dolayı kızlarıma gönülden teşekkür ederim.

Songül Akıncı

**NEVŞEHİR'DE YAŞAYAN KADINLARIN
KADINA YÖNELİK ŞİDDET ALGISI**

Songül AKINCI

**Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Temmuz 2019**

Danışman: Doç. Dr. Hasan Yavuzer

ÖZET:

Geçmişini çok eskilere dayanan kadına yönelik şiddet, tüm dünya ve Türkiye'de önüne geçilemeyen, hiçbir sınır, ırk, toplum ya da kültür tanımayan sosyal bir sorundur. Her geçen gün sayısı ve sıklığı artan kadına şiddet olayları hem kadın hem aile hem de toplum huzuru bakımından büyük risk taşımaktadır. Bu yüksek lisans tezi Nevşehir'de yaşayan kadınların kadına yönelik şiddet algısı, tutum ve davranışlarını tespit etmek, kadının maruz kaldığı bu şiddetin yaş, eğitim, gelir düzeyi gibi demografik verilere göre değişip değişmediğini anlamak amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmada, ilk önce dünyada ve Türkiye'de yaşanan kadına şiddet olayları ile ilgili literatür çalışması yapılmıştır. Nevşehir'de yaşayan 16-84 yaş arası 381 kadın katılımcıya, kadına yönelik şiddet algılarını tespit amacıyla anket uygulanmıştır.

Araştırma sonuçlarına göre; araştırmaya katılan kadınların %36,4'ü hayatının bir döneminde şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. Şiddete maruz kalan kadınlara uğradığı şiddet türü sorulduğunda daha fazla kadın soruyu cevaplamıştır. Bu bulgu şiddete uğrayan kadınların şiddet türlerinden haberdar olduğunu ve bunları şiddet olarak algıladıklarını, fakat kendi yaşadıkları şiddet olaylarında çoğunlukla fiziksel olan şiddeti fark ettiklerini düşündürmektedir. Kadınların eğitimi, yaşı ya da sosyoekonomik durumu fark etmeksizin her türlü şiddete maruz kalabildiği, büyük çoğunluğunun kadına yönelik şiddeti onaylamayan tutum ve değer yargılarına sahip olduğu görülmüştür; ancak eğitilmiş ve sosyoekonomik bakımdan güçlü, genç yaş gurubu kadınlarda bu oran daha yüksektir.

Toplumun temel yapı taşı olan ailenin, sağlığı ve huzuru için yaygınlığı ve sıklığı her geçen gün artan kadına yönelik şiddet olaylarının durması gerekmektedir. Bu nedenle şiddete maruz kalan taraf olan kadınların şiddet karşısındaki tutumları büyük önem taşımaktadır. Kadınların, kadına yönelik şiddete karşı tutum ve değer yargılarının gelişmesi için eğitim seviyelerinin artması ve ekonomik bağımsızlıklarının sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile içi şiddet; Kadına yönelik şiddet; Nevşehir' de yaşayan kadınlar; Şiddet algısı

**PERCEPTION OF VIOLENCE AGAINST WOMEN
BY THE WOMEN LIVING IN NEVŞEHİR**

Songül AKINCI

Nevşehir Hacı Bektaş Veli University, Institute of Social Sciences

Department of Sociology, Master Thesis, July 2019

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Hasan Yavuzer

ABSTRACT:

Violence against women that has been seen throughout history, is a problem that cannot be solved all over the world and in Turkey. It is a social problem with no boundaries of race, culture or society. Increasing number and frequency of violence against women carries a great risk for both women and family. This master's thesis was designed to determine the perceptions, attitudes and behaviors of women living in Nevşehir and to determine whether the violence experienced by women varies according to demographic data such as age, education and income level.

In this study, first literature work about violence against women and the events in Turkey and the world was made. A questionnaire was applied to 381 female participants between the ages of 16-84 in Nevşehir to determine their perceptions of violence against women.

According to the results of the research; 36.4% of the women who participated in the study stated that they were exposed to violence at some point in their lives. When women who were exposed to violence were asked about the type of violence they experienced, more women answered the question. This finding suggests that women who are exposed to violence are aware of the types of violence and perceive them as violence, but they are often aware of violence that is physical in their own violence. It is seen that women can be exposed to all kinds of violence regardless of their education, age or socioeconomic status, and that the majority of them have attitudes and value judgments that do not approve of violence against women; however, this ratio is higher among educated and socioeconomically strong young women.

Violence against women, whose prevalence and frequency increase day by day has to stop for the health and well-being of the family, which is the basic building block of the society. Therefore, the attitudes of women against violence are of great importance. It was concluded that education levels and economic independence should be ensured for women to develop attitudes and value judgments against violence against women.

Keywords: Domestic violence; Violence against women; Women living in Nevşehir; Perception of violence

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİĞE UYGUNLUK	i
TEZ YAZIM KILAVUZUNA UYGUNLUK	ii
KABUL VE ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR VE SİMGELER.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
TABLolar LİSTESİ.....	xi
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİDDET

1.1. Şiddetin Tanımı.....	4
1.2. Şiddetin Türleri.....	5
1.2.1. Fiziksel Şiddet.....	5
1.2.2. Psikolojik/ Duygusal Şiddet.....	6
1.2.3. Sözel Şiddet.....	7
1.2.4. Ekonomik Şiddet.....	7
1.2.5. Cinsel Şiddet.....	8
1.3. Şiddeti Ortaya Çıkaran Nedenler.....	9
1.3.1. Ataerkil Toplum Yapısı.....	9
1.3.1.1. Sosyokültürel Faktörler.....	10
1.3.1.2. Ekonomik Durum.....	11
1.3.1.3. Büyürken Şiddete Tanık Olma.....	12
1.3.1.4. Eğitim Durumu.....	12

1.3.2. Bireysel Süreçler.....	13
1.3.2.1. Psikiyatrik Bozukluklar.....	13
1.3.2.2. Alkol ve Madde Kullanımını.....	13
1.3.2.3. Kumar.....	14

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

2.1. Türk Toplumunda Kadının Statüsü.....	16
2.2. Günümüzde Türkiye’de Kadın ve Şiddet.....	19
2.3. Dünyada Kadına Yönelik Şiddet.....	21
2.4. Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet.....	25
2.5. Orta Anadolu ve Nevşehir’de Kadına Yönelik Şiddet.....	29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı	32
3.2. Araştırmanın Önemi.....	33
3.3. Araştırmanın Yöntemi.....	33
3.4. Evren ve Örneklem.....	34
3.5. Verilerin Toplanması ve Analizi	34

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE VERİLERİN ANALİZİ

4.1. Demografik Bilgiler.....	36
4.2. Kadınların Şiddete Maruz Kalma Durumu.....	39
4.3. Kadınların Kadına Yönelik Şiddete Bakış Açılıarı.....	46

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ.....	53
KAYNAKÇA.....	59
EKLER.....	68
ÖZGEÇMİŞ.....	71

Kısaltmalar ve Simgeler:

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AÇSHB: Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

ASAGM: Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü

BAAK: Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu

DSÖ: Dünya Sağlık Örgütü

HÜNEE: Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü

KSGM: Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

OMCT: Organisation Mondiale Centre la Torture (İşkenceye Karşı Dünya Örgütü)

TNSA: Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

UAÖ: Uluslararası Af Örgütü

Şekiller Listesi:

Şekil 2.1. Türkiye’de bölgelere göre kadına yönelik şiddet oranları (2008).

Şekil 4.1. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların evlenme şekli dağılımını gösteren pasta grafiği.

Şekil 4.2. “Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır.” önermesine verilen cevapların eğitim seviyesine göre karşılaştırılması.

Tablolar Listesi:

- Tablo 2.1.** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerinde 2008 ve 2014 yıllarında bölgelere göre kadına yönelik aile içi şiddet sıklığı (HÜNEE, 2009;HÜNEE, 2014)
- Tablo 4.1.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların memleketleri dağılımı
- Tablo 4.2.** Çalışmaya katılan kadınların medeni durumları dağılımı
- Tablo 4.3.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların çocuk sahibi olma durumu dağılımı
- Tablo 4.4.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların eğitim durumu dağılımı
- Tablo 4.5.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların çalışma durumu dağılımı
- Tablo 4.6.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların ailelerinin aylık gelir düzeyi dağılımı
- Tablo 4.7.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların hangi davranış türlerinin şiddet olabileceğine dair düşünceleri dağılımı
- Tablo 4.8.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların babalarının annelerine şiddet uygulaması ile ilgili soruya verdikleri yanıtların dağılımı
- Tablo 4.9.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların şiddete maruz kalıp kalmadıkları sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı
- Tablo 4.10.** Çalışmaya katılan kadınların evlenme şekli ile şiddet görme durumlarının karşılaştırılması
- Tablo 4.11.** Anket sorusunu yanıtlayan kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri dağılımı
- Tablo 4.12.** Ankete katılan kadınların şiddet görme sıklığı dağılımı
- Tablo 4.13.** Çalışmaya katılan kadınların şiddet gördükleri kişilerin dağılımı
- Tablo 4.14.** Çalışmaya katılan kadınların şiddet görme sebepleri dağılımı
- Tablo 4.15.** Şiddet gören kadınların yardım alıp almama durumlarının dağılımı
- Tablo 4.16.** Şiddet gören kadınların yardım aldıkları yerlerin dağılımı
- Tablo 4.17.** Şiddet nedeni ile yardım almayan kadınların yardım istememe nedenleri dağılımı
- Tablo 4.18.** Ankete katılan kadınların tutum ve değer yargılarına yönelik önermelere katılıp katılmama durumları
- Tablo 4.19.** Yaş, eğitim durumu ve gelir seviyesinin kadınların tutum ve değer yargıları üzerindeki etkisi

GİRİŞ

Kadına yönelik şiddet Türkiye ve Dünya’da her geçen gün artan, en önemli insan hakları ihlallerinden biridir. İnsanlık tarihiyle yaşıt olan şiddetin en yaygın biçimi erkeğin kadına ve çocuğa karşı aile içinde uyguladığı şiddettir (Akkaş ve Uyanık, 2016:32). Dünya Sağlık Örgütü’nün (DSÖ) 2002 yılı raporuna göre şiddet en fazla aile ortamında ve kadınlara yönelik olarak görülmektedir (DSÖ, 2002). Kadına yönelik şiddet ekonomik gelişmişlik, coğrafi sınır ve öğrenim düzeyine bakılmaksızın tüm dünyada ve kültürlerde oldukça yaygın görülen bir durumdur (Güler, Tel ve Tuncay, 2005). Dünyada her üç kadından biri şiddete, her beş kadından biri hayatlarını paylaştıkları erkek tarafından fiziksel, cinsel ya da psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. Kadına yönelik şiddet bir taraftan kadının güçlenmesini, birçok alanda söz sahibi olmasını engellerken bir taraftan da fiziksel ve ruh sağlığını olumsuz etkileyerek kadının önüne bir engel olarak çıkmaktadır (Giray, 2005:217).

Kadına yönelik şiddet, Birleşmiş Milletlerin 1993’deki deklarasyonuna göre; cinsiyete dayanan, kadını inciten, ona zarar veren, fiziksel, cinsel, ruhsal hasarla sonuçlanma olasılığı bulunan, toplum içinde ya da özel yaşamında ona baskı uygulanmasına neden olan her türlü davranıştır” (DSÖ, 2001).

Dünya sağlık örgütü tarafından yapılan bu tanımın kadına şiddeti oldukça geniş bir şekilde ortaya koymasına rağmen, diğer şiddet türleri birçok ülkede olduğu gibi Türkiye’de hala aile içinde ya da çiftler arasında yaşanabilecek, ilişkilerin zaman içerisinde getirdiği olağan bir durum olarak görülmektedir.

Son zamanlarda oldukça sık bir şekilde karşımıza çıkan kadına şiddet olayları zaman, mekan, yaş, cinsiyet, eğitim, kültürel ve ekonomik duruma bakmadan gittikçe

yaygınlaşmaktadır. Ülkemizde de son yıllarda varlığını ve şiddetini iyice artıran kadına şiddet olayları kitle iletişim araçlarının da yaygınlaşmasıyla birlikte daha çok bilinir hale gelmiştir. Bu durum, zaten var olan şiddetin artık toplumda konuşulur, tartışılır olmasını sağlamıştır.

Son yıllarda kadına şiddeti konu alan birçok araştırma yapılmıştır. Bunlardan biri Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu'nun (BAAK) 1994'de yaptığı araştırmadır. Araştırma beş bölgede 4287 (3112'si kadın) aile üzerinde yapılmıştır. Araştırmaya göre erkeklerin %34.04'ü eşlerini dövdüğünü ifade etmiş, kadınların %52,47'si sözlü şiddete maruz kaldıklarını, %29,59'u ise eşlerinden dayak yediklerini belirtmiştir (BAAK, 1995).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü tarafından 2009 da yapılan Aile içi şiddet araştırmasına göre Türkiye'de evli ya da hayatında biri olan kadınların %39'u yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri ya da partnerleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalmaktadır. Bu kadınların %46'sı ağır şiddet biçimlerini yaşadıkları belirtmişlerdir. Yine aynı araştırmaya göre; kadınlar evlenmeden önce baba, anne ve ağabeyden gördükleri şiddeti daha sonra sevgili, nişanlı ve evlendikten sonra eşten de gördüklerini ifade etmişlerdir (HÜNEE, 2009).

Efe ve Ayaz'ın "Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet ve Kadınların Aile İçi Şiddete Bakışı" adlı çalışmasında kadınların çoğu şiddeti fiziksel (dayak, dövme) olarak tanımlamış olup kadınların yaklaşık yarısı eşe ihanet durumunda şiddeti haklı gördüklerini belirtmiştir. Yine aynı çalışmada kadınların %22,2'si söz dinlememe durumunda uygulanan şiddeti haklı bulduklarını, %28,6'sı ise şiddetin nedeninin erkeklerin sözünü dinlememek olduğunu belirlemişlerdir (Efe ve Ayaz, 2010).

Mutlu Çocuklar Derneği tarafından finanse edilen ve kadına yönelik şiddet algısını erkek ve kadın bakış açılarıyla ortaya koymaya çalışan başka bir araştırmaya göre ise; 3500 kadından 1007'si (%28,8) aile içi şiddete uğradığını, 2493 kişi kadınların (%71,2) aile içi şiddete uğramadığını belirtmiştir. Aynı araştırmada kadınlara aile içi şiddete maruz kalıyorlarsa hangi sıklıkta olduğu sorulduğunda kadınların %72,0'ı ara sıra cevabını vermiştir. Araştırma sonuçlarına göre kadınların maruz kaldığı şiddetin

sadece fiziksel olan kısmını belirttikleri, diğer şiddet türlerini şiddet olarak düşünmedikleri sonucu çıkmıştır (Şenol, 2013).

Kadına yönelik uygulanan şiddet toplumdaki genel kanının aksine sadece fiziksel şiddetle sınırlı olmayıp sözel, ekonomik, cinsel ve psikolojik gibi farklı türlerde de görülebilmektedir. Fiziksel şiddet ilk akla gelen ve uygulandığında çoğunlukla dışarıdan da görülebilen bir şiddet türüdür. Şiddete maruz kalan kadınların birçoğu yaşadıkları şiddet türlerinden en fazla fiziksel şiddeti tanımlayabilmektedir. Diğer şiddet türleri de oldukça yaygın ve sistematik şekilde fiziksel şiddet ile beraber görülebilmekte, genellikle fiziksel şiddet cinsel şiddet ile sonuçlanabilmektedir (HÜNEE, 2009).

DSÖ'nün yapmış olduğu bir çalışmada kadınlar; yaşamları boyunca birlikte yaşadıkları kişiler tarafından %13 ile %61 arasında fiziksel şiddet, %6 ile %59 oranında cinsel şiddet, %15 ile %71 oranında fiziksel, cinsel ya da her iki şiddet türünü birlikte yaşadıklarını belirtmektedirler (DSÖ, 2005).

Güler ve arkadaşlarının “Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı” adlı çalışmasında kadınlara şiddet türleri sorulduğunda kadınların yarıdan fazlası %59,7 şiddeti fiziksel, %47,4'ü sözel, %21,4'ü duygusal şiddet olarak tanımlamıştır. Kadınlardan hiçbiri cinsel ve ekonomik şiddeti tanımlamamıştır (Güler, Tel ve Tuncay, 2005).

Çalışmamızın konusunu oluşturan kadınların kadına şiddet konusundaki algılarını saptayabilmek açısından şiddetin olağan ama konuşulması yasak bir durum olmaktan çıkıp, kadına karşı tehlike oluşturan, huzurunu, sağlığını, aile düzenini bozan, düzeltilmesi gereken bir durum olarak incelenmesi gerekmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

ŞİDDET

1.1. Şiddetin Tanımı

Şiddet, toplumdan topluma, zamana, sürece, kişiye, cinsiyete göre değişen bir olgu olduğu için, şiddetin sebebi, kime, nasıl uygulandığı da değişiklik göstermekte ve bu durum şiddet tanımını yapmayı zorlaştırmaktadır. Günümüzde şiddet deyince bir kişinin başkasına acı vermek veya yaralamak kastıyla yaptığı davranış akla gelmektedir. Oysaki maruz kalınan eylemlerin şiddet olarak adlandırılması için mutlaka fiziksel bir yaralanma veya bir hasara sebep olması gerekmez; ruhsal açıdan da şiddete uğrayıp zarar görülebilmektedir. Şiddet, başka kültürel olgulardan farklı olarak toplumun küçükten büyüğe her kişi ve her tabakadan insanların en sert, en kaba, en açık şekliyle olabileceği gibi en zarif, en şaşalı ya da en örtülü biçimleriyle de ortaya çıkabilmektedir (Büker ve Kıran, 1999). Şiddet zamana ve topluma göre değişebildiği için her zaman ve toplumun şiddeti algılayışı ve şiddete bakış açısı farklı olmaktadır. Bu nedenle şiddetin oldukça fazla tanımı bulunmaktadır.

DSÖ şiddeti “Fiziksel güç ya da kuvvetin, amaçlı bir şekilde kendine, başkasına, bir gruba ya da topluluğa karşı fiziksel zarara ya da fiziksel zararlarla sonuçlanma ihtimalini artırmasına, psikolojik zarara, ölüme, gelişim sorunlarına ya da yoksunluğa neden olacak şekilde tehdit edici biçimde ya da gerçekten kullanılmasındır” şeklinde tanımlamaktadır (DSÖ, 2002:4).

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGM)’nün şiddeti tanımlayışı ise şu şekildedir: “Şiddet; fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli birtakım eylemlerde bulunmak suretiyle, bu eylemlere maruz kalan kimselerin maddi-manevi

bütünlüğünü, temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden ya da geçici süre ile bu hakların kullanılmasını engelleyen her türlü eylemi ifade etmektedir” (ASAGM, 2008). Şiddetin ne olduğu, nasıl olduğu kadar şiddeti ortaya çıkaran sebepler de önem taşımaktadır.

Yukarıdaki şiddet tanımlarından da anlaşılacağı üzere birden fazla şiddet türü karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin nedenlerini anlamak, kültürel ve toplumsal yapıda şiddete neden olan ve onu besleyen unsurları belirlemek için ilk önce şiddetin farklı türlerine değinmek gerekmektedir.

1.2. Şiddet Türleri

Öncelikle şiddet, hangi tür olursa olsun kabul edilemez sosyal ve hukuksal bir suçtur. Temelinde güç dengesizliğini barındırır. Bireyin sağlığını, yaşamını ve insan haklarını tehdit etmekle beraber sosyoekonomik kayıplara, ruhsal belirtilerin ortaya çıkışına da neden olur (Tel, 2002: 1).

Kadına yönelik yapılan araştırmalar, şiddetin en yoğun şekliyle aile içinde görülmekte olduğunu, şiddet olgusunun topluma, kültüre, eğitim ve gelir seviyesine göre değiştiği gibi cinsiyete göre de değiştiğini ortaya koymaktadır.

Şiddet en çok aile içinde, erkeğin kadından bir şey elde etmek, kendisine itaat etmesini sağlamak veya davranışlarını kontrol altında tutmak istediğinde farklı şiddet davranışları sergilediğini göstermektedir. Bu şiddet davranışları; fiziksel, cinsel, psikolojik, duygusal ve ekonomik olabilmektedir (DSÖ, 2002).

1.2.1. Fiziksel Şiddet

Şiddet eylemi denildiğinde ilk aklımıza gelen şiddet türü fiziksel şiddettir. Yakın geçmişe kadar fiziksel şiddet dışındaki şiddet eylemleri şiddet olarak kabul edilmemekteydi. Şiddet uygulayan birçok kişi hala diğer şiddet türlerini kabul etmemekte, şiddet olarak görmemektedir. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) bir çalışmasında fiziksel şiddeti “tokat atmak, tekmelemek, yumruklamak, hırpalamak, kolunu bükmek, boğazını sıkmak, bağlamak, saçını çekmek, kesici veya

vurucu aletlerle yaralamak, kezzap veya kaynar suyla yakmak, vücudunda sigara söndürmek, ellerini ayaklarını ezmek, sakat bırakmak, işkence yapmak, sağlıksız koşullarda yaşamaya mecbur bırakmak, sağlık hizmetlerinden yararlanmasına engel olarak bedensel zarar görmesine neden olmak gibi eylemler” şeklinde tanımlamıştır (KSGM, 2008). Genellikle aile içinde fiziksel şiddete maruz kalanlar kadınlar ve çocuklar olmaktadır. Türkiye’de özellikle de geleneksel aile hayatının yaşandığı yerlerde fiziksel cezalandırma yöntemi, dayanın bir terbiye aracı olarak algılanıyor olmasından dolayı sık sık kullanılmaktadır (Kağıtçıbaşı, 1990: 38). Böylece bireyler dayanın aile içinde kullanılıyor olmasından dolayı yaşananlarla etkileşerek duygusal ve fiziksel şiddet yollarını öğrenmekte ve şiddetin kuşaktan kuşağa çözümsüz bir kısır döngü olarak taşınmasına aracılık etmektedirler.

1.2.2. Psikolojik/Duygusal Şiddet

“Psikolojik şiddet” olarak da yer alabilen duygusal şiddet; “başka bir insanı kontrol etmek için genellikle istemli olarak, kişiyi aşağılayarak, utandırarak veya korkutarak yapılan sözel şiddettir. Psikolojik şiddette alay etme/aşağılama, baskı uygulama, bilgi saklama, ailesine zarar vermekle tehdit, çocukları kaçırma/uzaklaştırma, evden atma, evliliğe zorlama, fiziksel veya cinsel şiddetle tehdit etme, güven kırma, hakaret, iftira, intihara zorlama, intihar etmekle tehdit, izolasyon, küfür, küsme, mobbing, kıskançlık, suçlama, tehdit gibi davranışlar söz konusu olmaktadır (Mor Çatı, 2017). Duygusal şiddet ya da istismar, dışarıdan hemen fark edilemeyen, ancak kadınların zamanla ruhsal olarak çökmesine neden olan bir şiddet şeklidir. Duygusal/Sözel şiddet, öncelikle kadınların öz güvenlerini yok etmeyi hedefleyen çok etkili bir saldırı biçimidir (Şenol, 2013).

Bu şiddet türünü uygulayan kişilerin ilişkilerini kontrol altında tutmak için kadının duygularını kullanır ve sevgi, ilgi gibi psikososyal bütünlüğü sağlayan duyguları göstermeyerek kadınları desteksiz bırakırlar. Psikolojik/duygusal şiddet kadının ruhsal dünyasında fiziksel şiddetten daha derin ve kalıcı izlere sebep olabilirler. Kadının öz güvenini, kimliğini tamamıyla yok edebilir (Öztürk, 2014: 39).

1.2.3. Sözel Şiddet

Bazı söz ve davranışların (lakap takmak, alay etmek, iğneleyici söz söylemek, takılmak, laf atmak, hakaret, küfür etmek, dedikodu yaymak, tehdit etmek, kızma vb. davranışlar) düzenli olarak baskılama, cezalandırma ve kontrol aracı olarak kullanılmasıdır (Yetim ve Şahin, 2009: 48). Sözel şiddete yine en çok aile ortamında kadınlar maruz kalmaktadır. Başlarda kadınlar tarafından bu sevgiye, şakalaşmaya yorulsa da zaman içinde kadını iş ve aile hayatında geri plana iten bir durum haline gelmektedir. Şiddet eylemleri günlük hayatta genellikle birkaç şiddet türüyle bir arada bulunabilmektedir. Bu nedenle bir fiziksel şiddet eyleminde psikolojik şiddet ya da cinsel şiddet eylemi bir arada olabilir (Jina ve Thomas, 2013: 15).

1.2.4. Ekonomik Şiddet

Kadına para vermemek ya da ihtiyacını karşılayacak miktardan çok daha azını vermek, kadının mallarına veya diğer gelirlerine el koymak, çalışmasına izin vermemek, istemediği işte çalışması için zorlamak, çalışıyorsa eğer iş hayatını olumsuz etkileyecek sınırlar koymak, ailenin tasarrufları, gelir ve giderleri konusunda bilgi vermemek, ailenin ekonomisiyle ilgili kararları kadına sormadan tek başına almak ekonomik şiddettir (KSGM, 2008).

Toplum tarafından aile içindeki kadın ve erkeğin rolleri, üstlenecekleri görevleri belirlenmiştir. Buna göre kadınlara, ev işleri ve çocukların bakımı; erkeklere ise para kazanma ve evi geçindirme görevleri verilmiştir. Bu durum erkeklerde çalışmayan eşlerini parasız bırakma, ihtiyaçlarını isterse karşılamama vb. hakkına sahip olma ve gücü tek başına elinde tutma fikrini oluşturmuştur. Erkeklerin eve para getiren ve evi geçindiren kişi olmasından kaynaklanan gücü, kadınla paylaşmaları düşüncesi onlarda kontrolü kaybetme duyguları oluştururken, kadında ise kendini bir birey olarak görüp hayatı, evi ve geleceği hakkında söz sahibi olma gücünü kazandırmıştır. Özellikle ataerkil toplumlarda aile içinde kadın tarafından gücü elinden alınmış gibi hisseden erkek bir de karısından daha düşük ücretle çalışıyorsa kadını yine kendine bağımlı hale getirmek için çalışmasına izin vermemek, çalışıyorsa işten zorla çıkarmak, maaşına el koymak gibi birçok yöntemle ekonomik şiddet uygulayabilmektedir. Ekonomik şiddete maruz kalan kadınlar fakirleşmekte, fiziksel

şiddete daha çok maruz kalmakta ve bundan dolayı ruh sağlıkları bozulmaktadır (Gürkan ve Coşar, 2009).

1.2.5. Cinsel Şiddet

Cinselliğin bir sindirme ve tehdit unsuru olarak kullanıldığı bu şiddet şeklinde, cinsel olarak baskın konumda olan erkeğin kadını sindirmesi söz konusudur. Cinsel şiddet mağdurları genellikle kadınlardır (Şenol, 2013). Aşırı kıskançlık ve şüphecilik, karşıdakine cinsel obje gibi davranmak, cinselliği cezalandırma yöntemi olarak kullanma, aldatma gibi karşıdaki kişiyi kendi isteği olmadan cinsel ilişkiye zorlama da cinsel şiddet olarak değerlendirilmektedir (Watts, 2002: 1232).

Bir başka tanıma göre ise cinsel şiddet: “Kişiyi cinsel bir eşyaymış gibi davranmak, aşırı kıskançlık ve şüphecilik göstermek, cinselliği bir cezalandırma yöntemi olarak kullanmak, açıkça karşı cinse ilgi göstermek, kaba kuvvet kullanarak cinsel ilişkiye zorlamak, tecavüz etmek, istenmeyen cinsel pozisyonlara zorlamak, fuhuşa zorlamak” olarak tanımlanmıştır (Uçar, 2003).

Cinsel şiddet de diğer şiddet türleri gibi kabul etmesi zor bir şiddet türüdür. Uygulanan şiddetin yanlışlığına, küçümsenmeye, insanlık ve kadınlık gururunun ayaklar altına alınmasına rağmen cinsel şiddet, çoğunlukla yaşandığı yer olan gizli kapılar ardında kalmaktadır. Cinselliğin konuşulması ayıp sayılan bir toplumda Cinsel şiddete maruz kalan kadınların yaşadığı mağduriyeti anlatması ya da yardım istemesi çok daha zor ve utanılacak bir durum olarak düşünülmektedir. Bu durum cinsel şiddet mağdurlarını tespit etmek için yapılan ya da yapılacak olan bilimsel araştırmalar açısından önemli bir sınırlılık oluşturmaktadır.

Türk aile yapısında ailede yaşanan problemler mahrem kabul edildiği için kişiler derdini en yakınındakilere bile zor anlatmaktadır. Şiddete uğrayan kadın gördüğü şiddeti başkalarına anlatmaya çekinir ve durumunun başkaları tarafından bilinmesini istemez. Şiddet açığa çıktığında ise genellikle şiddet mağduruna yardım etmek yerine kişiler, “kol kırılır, yen içinde kalır” anlayışıyla evliliğin devam etmesi adına kadına sessiz kalmasını tavsiye eder ya da yaşananlar için kadın suçlanır (Vatandaş, 2003: 186).

Cinsel şiddet, Türk Ceza Kanunu'nda tanımlanmış değildir. Cinsel şiddet, çoğu zaman kadına yönelik diğer şiddet biçimleriyle birlikte, kadını baskı altında tutmaya yönelik, evrensel bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Cinsel özgürlüğe karşı işlenen suçlar, en yaygın toplumsal sorunlardan birisi olduğu halde, bu şiddet biçimi, yaygınlığı ile orantılı bir biçimde ceza yargılamasının konusu olamamaktadır (Düvenci, 2004).

1.3. Şiddeti Ortaya Çıkaran Nedenler

Bir kimsenin diğerine şiddet uygulaması, canını acıtması, onu incitmesi olağan bir durum olmadığından, şiddet uygulama eyleminin altında da mutlaka birtakım sebepler yer almaktadır. Şiddet eylemlerini ortaya çıkaran nedenleri ataerkil toplum yapısı, bireysel süreçler başlıkları altında incelenebilir:

1. Ataerkil Toplum Yapısı:

- Sosyokültürel faktörler
- Ekonomik durum
- Büyürken şiddete tanık olma
- Eğitim durumu

2. Bireysel süreçler:

- Psikiyatrik bozukluklar
- Alkol ve madde kullanımı
- Kumar

1.3.1. Ataerkil Toplum Yapısı

Ataerkillik, üretim tarzları ve biçimleri arasındaki karşılıklı ilişkilere verilen önemi ifade etmektedir. Ataerkillik erkeklerin kurallarını koyduğu ve iktidarını belirledikleri sistem üstü bir olgudur (Kandiyoti, 1997). Ataerkil sistem erkekler tarafından oluşturulmuştur. Bu sistemde genellikle erkekler olmakla birlikte kadınlarda yer almaktadır. Ancak tüm kuralları erkekler belirlemektedir. Kadınların ise bu sistemin bir parçası olabilmeleri için erkeklerin koyduğu kuralları benimsemeleri ve bu kurallara göre davranmaları gerekmektedir.

Kadınların erkeklerin dünyasında onların kurallarına uygun şekilde davranmamaları çoğu zaman şiddetle sonuçlanmaktadır. Şiddeti uygulayanların büyük çoğunluğunun erkekler ve şiddete maruz kalanların da kadınlar olduğunu düşünülürse şiddeti ortaya çıkaran nedenlerden en büyük pay kuşkusuz ki ataerkil toplum yapısındadır.

Aile içi şiddeti besleyen erkek egemen toplum yapısı, siyasal ve ekonomik yapılar, kadınlara şiddetten çıkış yollarını tümüyle kapatmaktadır. Dolayısıyla aile içi şiddeti üreten mekanizmalar, sadece aile içinden gelmeyip toplumun kültürel, hukuksal, ekonomik, geleneksel, siyasal ve eğitimsel yapısı içerisinde kadını ayrımcılığa uğratan ve onu erkeğe bağımlı kılan mekanizmalardan da kaynaklanmaktadır (Solmaz, 2014).

İçinde yaşadığımız toplumun ve kültürel yapının birer parçası olan kadınların birçoğu, çocukluk, genç kızlık hatta evlilik hayatlarının herhangi bir aşamasında doğru olanın, kabul görenin ataerkil yapıyı desteklemek olduğunu öğrenmektedirler.

1.3.1.1. Sosyokültürel Faktörler

Şiddeti ortaya çıkaran nedenler arasında sosyokültürel faktörler çok önemli bir yerde durmaktadır. Kadın, her toplumda ve kültürde farklı algılanmaktadır. Cinsel rollerimiz de kadın ve erkek olarak davranışlarımızı koşullandıran, nasıl düşüneceğimiz ve tavır takınacağımız konusunda belirleyici olan çoğu zaman içinde yaşadığımız kültürdür. Pek çok sorunun kişiden kaynaklanmadığı içinde bulunulan toplumun beklentilerinden ve koşullanmışlıklarından kaynaklandığı söylenebilir (Navaro, 1999: 144).

Şiddet uygulayan bireyler şiddetle küçükken ailesinde, mahallesinde, arkadaş ortamında ya da medya aracılığıyla bir şekilde tanışmakta; kendisi maruz kalmasa bile sosyalleşirken şiddete tanıklık edebilmekte, şiddeti içselleştirebilmekte ve hayatın normal bir parçası olarak görmeye başlayabilmektedir. İçinde buldukları toplumun doğrularıyla sosyalleşip şiddeti normal bir durum olarak algılayan erkek çocuklar genellikle büyüdüklerinde şiddet uygulayan, kadınlar ise büyüdüklerinde öğrendiklerini desteklercesine şiddete maruz kalan taraf olabilmektedirler. Onların çocukları da aynı kültürel yapı içinde sosyalleşerek büyüyeceğinden bu durum ciddi

bir kısır döngü olarak kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Bir sosyalleşme süreci olan sosyalizasyonu tanımlamak yukarıda bahsedilen durumu anlamakta yardımcı olacaktır.

Sosyalizasyon, bir toplumda var olan tüm kural ve değerlerin bireylere öğretilme süreci olarak tanımlanabilir. Sosyalizasyon sürecinde birey içinde bulunduğu toplum tarafından kendisine verilen ya da zaten sahip olduğu rol ve statülerin gerektirdiği davranış şekillerini ve bu davranış şekillerine göre yaşamayı öğrenmektedir. Toplumsallaşma sürecinde birey dahil olduğu toplum tarafından onaylanan davranış örüntülerini, insan davranışlarına yön veren temel toplumsal ve kültürel değerleri öğrenerek bunları içselleştirip bu değer ve normlara göre yaşamaya başlar.

Sosyalizasyon süreci, bireylerin içinde bulunduğu toplumun kültürel yapı ve normlarına göre farklılık göstermektedir. Eğer kadına şiddeti normal olarak gösteren davranış şekillerinin bulunduğu bir sosyalizasyon süreci var ise orada ataerkil kuralların geçerli olduğu bir toplumdan da bahsedilebilmektedir.

1.3.1.2. Ekonomik Durum

Şiddete neden olan ve şiddeti arttıran bir diğer etken ekonomik yetersizliklerdir. Ekonomik yetersizliklerin sebep olduğu şiddet durumlarına kadın ve erkek açılarından ayrı ayrı bakmak gerekmektedir. Ne kadar birbirinden ayrı değerlendirilse de ekonomik yetersizlik yine erkeğin kadına şiddet uygulaması ile sonuçlanmaktadır.

Ülkemizde kadınların, sosyoekonomik kalkınmadan en düşük düzeyde faydalanan kesimi oluşturmaları toplumsal hayata katılmalarını da etkilemektedir. Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye’de her üç kadından birinin fiziksel şiddet yaşadığı ve kadının daha çok para kazanmasının dayak yeme riskini iki kat arttırdığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada kadınların öğrenim düzeylerinin artmasıyla birlikte kadının fiziksel şiddet görme oranının düştüğü, okuma yazma bilmeyen kadınlarda en az bir defa dayak yiyenlerin oranının %43, yüksek öğrenim görmüş kadınlarda ise bu oranın %12 olduğu belirtilmiştir (Altınay ve Arat, 2007). Sosyal, hukuki ve

psikolojik yardım alma kaynaklarına daha kolay erişebilen, ekonomik bakımdan güçlü kadınların, her türlü şiddete karşı koyma, itiraz etme, bulunduğu ortamdan rahat bir şekilde uzaklaşma olasılığı artmakta ve şiddet görme riskleri düşmektedir. Erkekler açısından ekonomik yetersizliklerin şiddete neden olma durumuna bakacak olursak; eve para getirmesinden dolayı gücü elinde tutan, kendini ailenin reisi, sorumlusu olarak gören erkeğin ekonomik açıdan güçlü olamaması kaygı yaratabilmektedir. Bu kaygı diğer olumsuz faktörlerle birleşince çaresizlik duygusu ve öfkeye yol açabilmektedir. Bu durum ise aile içerisinde kadına yönelik şiddet eylemlerinin gerçekleşmesine yol açabilmektedir.

1.3.1.3. Büyürken Şiddete Tanık Olma

Şiddeti ortaya çıkaran bir başka sebep ise şiddete tanık olma durumudur. Aile içinde yaşanan öfke ve saldırganlığın olumsuz etkilerini tüm aile bireyleri üzerinde görmek mümkünken özellikle çocuk ve kadınların bu şiddet ortamından daha çok etkilendikleri söylenebilir (Özmen, 2004). Yetişkinlerin çocuklarına karşı geliştirdikleri tüm duygu ve davranışlar çocukların duygusal yaşamlarının temelini oluşturur (Goleman, 1996:368). Ailelerine şiddet uygulayan kişilerin çoğunluğunun çocukken şiddet görenlerden değil, anne baba arasındaki şiddete tanık olanlardan çıktığı yönünde görüşlerin olmasına karşın, çocuklukta şiddet içeren davranışlara maruz kalarak büyüyen bireylerin yetişkinlikte ciddi davranış problemleri yaşadıkları da görülmektedir (Vahip, 2002: 312). Bu kişilerin kendi çocuklarına da öfkeli ve saldırgan şekilde davrandıkları ortaya çıkmaktadır (Ceylan, 2019).

Şiddet sarmalı içinde yetişen erkek çocuklarının yaşamlarının ilerleyen dönemlerinde şiddet içeren eylemleri sergileme olasılığı arttığı gibi, kız çocuklarının şiddet içeren davranışları normal karşılama olasılığını da arttırabilmektedir.

1.3.1.4. Eğitim Durumu

Şiddet uygulayan ve şiddete maruz kalan bireylerin eğitim durumlarına bakıldığında eğitilmiş ailelerde aile içi şiddetin hiç görülmeceği yolundaki yaygın düşüncenin yanlış olduğu anlaşılmaktadır. Eğitilmiş kadınlar eğitimsiz kadınlardan daha az olmasına karşın eş şiddetine uğrayabildiği ve eğitilmiş erkeklerin de eşlerine şiddet

uygulayabildiği bilinmektedir. KSGM'nin yaptığı bir araştırmaya göre ülkemizde eğitimsiz kadınların %56'sının fiziksel ya da cinsel şiddete maruz kaldığı, lise ve üzeri eğitim grubunda olanlarda bu oranın %27'ye düştüğü gösterilmektedir. Refah düzeyi düşük ailelerde yaşayan kadınların yarısı, yaşamlarının bir döneminde şiddete maruz kalırken, yüksek refah düzeyindeki ailelerde yaşayan kadınların ise %29'u şiddete maruz kalmıştır (KSGM, 2009).

Buna göre şiddeti uygulayan ve şiddete maruz kalan bireylerin akademik anlamda eğitim durumunun ve refah düzeyinin yetersiz olmasını şiddetin tek başına nedeni olarak görmek mümkün olmamaktadır. Ancak eğitimin, aile içi şiddet konusuna doğrudan odaklanması, farkındalık yaratmaya yönelik olması halinde olumlu katkısının artacağı kuşkusuzdur (Karıncı, 2011).

1.3.2. Bireysel Süreçler

Kadına yönelik şiddete neden olan toplum kaynaklı nedenlerin yanında bireysel özellik ve bağımlılık kaynaklı sebepler de bulunmaktadır. Doğuştan gelen ya da sonradan oluşan psikiyatrik bozukluklar, alkol ve madde kullanımı ve kumar bu sebepler arasında sayılabilmektedir.

1.3.2.1. Psikiyatrik bozukluklar

Bireylerdeki psikiyatrik bozukluklar şiddete neden olan başka bir etkidir. Psikotik bozukluğun mani döneminde, şizofrenide, paranoid bozukluklarda çevreye ve/veya kendine yönelik saldırgan davranışlar görülmektedir. Nörotik bozukluklardan post travmatik stres bozukluğu olan kişilerde borderline, anti sosyal ve paranoid kişilik bozukluklarında, yetişkin dikkat eksikliğinde şiddet içeren davranışlar sık görülmektedir (İncecik vd., 2009: 1).

1.3.2.2. Alkol ve Madde Kullanımı

Şiddete neden olan faktörler arasında alkol ve madde kullanımını sayabiliriz. Alkol dürtü kontrolünde kontrol sağlamada ve muhakeme yeteneğinde azalmaya neden olmaktadır. Alkolden kaynaklanan sarhoşluk ve şiddet davranışı arasında net bir ilişki vardır. Fensiklidin, amfetamin, kokain gibi uyuşturucuların da beyin ve davranışlar

üzerinde benzer etkiler yarattığı bilinmektedir. Bunlar gibi yasal olmayan maddelerin kullanılması saldırgan ve suç içeren davranışlara neden olmasının yanında şiddet davranışının da dolaylı bir sebebidir (Subaşı ve Akın, 2019). Alkol ve madde kullanan, muhakeme gücü azalmış, karar verme yeteneği zayıflamış kişinin alkol ya da madde kullanmayan kişilere oranla daha saldırgan ve şiddete meyilli olması beklenir.

1.3.2.3. Kumar

Şiddete neden olan bir diğer faktör olarak kumarı sayabiliriz. Kumar, maddi kazanç elde etmek umuduyla genellikle şansa dayalı olarak oynanan bir oyundur. Birden fazla kişi ile beraber rekabete dayalı bir şekilde oynanabileceği gibi, tek kişi tarafından bir oyun makinasına karşı da oynanabilir. Bir oyunda şahsi maddi varlıklarını risk etmeye kumar oynamak denir (Wikizero, 2012).

Günümüzde şans ve bahis oyunlarını hoşça vakit geçirme, eğlence ve dinlenme aracı olarak sunulması kumar oyunlarının yaygın bir yelpazeye sahip olmasına neden olmaktadır. Kumar, topluma, aileye ve bireye ekonomik, psikolojik ve sosyolojik açıdan büyük zararları dokunan bir bağımlılıktır (Yeşilay, 2015).

Kumarın bilinen zararları:

- Ekonomik fayda elde etmek için oynanan kumar nedeniyle kurulan ilişkiler aile düzenine ve bireylerine zarar verir.
- Kumar alışkanlığı bireyi kazanma hırsıyla bencil ve menfaatçi bir hale getirirken bireyin kendine ve etrafına zarar vermesine neden olur.
- Kişiler kumar oynama bağımlılığı sebebiyle ailesine ve çevresine karşı üstlendiği görev ve sorumluluklarını yerine getirmez.
- Ailedeki güven ortamı kaybolur.
- Kumar alışkanlığı ileriki zamanlarda kişilerde maddi kayba yol açar ve bu nedenle boşanma, aile içi şiddet gibi ailevi, psikolojik ve toplumsal sorunlar ortaya çıkar (Yeşilay, 2015).

Kumar oynayan kişilerde kumarın etkisi, uyuşturucu ya da alkolün bireyde yarattığı etki ile karşılaştırılabilir. Kumar oynarken deneyimlenen hisler bakımından madde kullanan kişi ile birbirine benzemektedir. Kumar oynamak bireyin zihinsel ve ruhsal durumunda değişiklik yaratarak bireyi bağımlı hale getirir. Kişi kumar oynarken hissettiği iyilik halini tekrar yakalamak için kumar oynama davranışını tekrar eder hatta zaman içinde daha yüksek bir etki için daha fazla risk almaya başlar. Alınan riskler büyüdükçe kişilerin yaşadıkları problemler de büyür fakat bu sıkıntıların kaynağının kumar olduğunun kabul edilmesi zaman alabilmektedir. Kumar bağımlılığının ne tür sonuçlar doğuracağını fark edemeyen bireylerin yaşayacağı sıkıntılar artarak çoğalacaktır. Çoğunlukla, bir bağımlılığı olan kişilerin başka bir bağımlılığı geliştirme riskinin daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Kumar oynayan kişinin aynı zamanda alkol ve madde kullanması çok sık karşılaşılan bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Sayar, 2019).

İKİNCİ BÖLÜM

KADINA YÖNELİK ŞİDDET

2.1. Türk Toplumunda Kadının Statüsü

Kadın insan topluluğunun esası, ailenin temeli ve vazgeçilmez bir üyesidir. Erkekleri bir aileye mensup eden ve ailenin merkezinde bulunan öge kadınlardır (Mutlu, 2006: 12). Her kültürde farklı bir yere ve öneme sahip kadınların Türk kültüründe değeri çok büyüktür. Eski Türk toplumlarında aile en önemli sosyal birlik olduğundan, ailenin temelini teşkil eden kadın, Türk destanlarında ve Türk felsefesinde önemli bir yere konuşlanmıştır. Kültürümüzde kadına yüce bir varlık gözüyle bakılmıştır. Kadın Türk kültüründe bereketin simgesi, erkeğin tamamlayıcısı konumundadır. Kadın daima erkeğin yanındadır. Erkek kadını olmadan hareket etmek istemez. Törenlerde kadın, Hakanın daima yanında oturur. Siyasi ve idari alanlarda görüşlerini beyan eder (Önce, 2016). Ana ve baba soyu birbirine eşit değerde tutulur, ister oğlan, isterse kız evlenirken ailelerinden kendilerine düşen malları alabilmektedir. Çocuklar paylarına düşen malları ana-babanın ölmesi beklemeden, onlar hayatta iken alabilmektedir. Bu durum evin, erkek ile kadının ortak malı olarak sayıldığını göstermektedir (Unat, 1982). Aile içinde de kadın önemli bir yere sahiptir. Çocukların yetiştirilmesi ve evin idaresi kadına aittir. Türk töresi kadını kutsal sayar; onun dövülmesi, horlanması veya itilip kakılması mümkün değildir. Eski Türkler'de kadınlar erkeklerle birlikte ava çıkar, ata biner, savaşır. Kadın-erkek ilişkisi iç içe, eşit ve samimidir. Kadın ile erkekler her ortamda ve her işte beraber hareket ederler. Aile ve toplum içinde kadının sosyal statüsü yüksektir (Kaplan, 1976).

Kadının toplumda erkekten sonra gelmesi ise ekonomik temellere dayanmaktadır. Ataerkil aile modelinin kökeni tarım ekonomisine geçiş sürecine denk gelir. Ekonomik gücün fiziksel güç anlamına geldiği tarım toplumlarında fiziksel olarak

erkekten daha güçsüz olan kadın statü olarak daha geri plana atılmıştır (Şenel, 2004:15).

Anaerkil aileden ataerkil aileye geçiş 3. ve 4. yüzyıldan itibaren gerçekleşmiş yetkiler kadından erkeğe geçmiş, baba ile sahip kavramı özdeş tutulmuştur. Ataerkil düzenle birlikte tüm gücü elinden alınan kadınlar evlere kapatılmış, kocalarına yasal mirasçılar yetiştirmekten öte, hemen hiçbir işe yaramayan evcil köle durumuna getirilmişlerdir (Kılıç, 1998).

11.yüzyılda tarım toplumuna geçiş sürecinin zorluğu, İslam dininin yayılması ile geleneksel kültür değerlerinin terk edilmesi kadının toplumsal ve bireysel konumunu gündün güne geriletmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde, kadın hakları ve kadının toplum içindeki yeri konusunda değişen bir şey olmamıştır. 19. yüzyılın ilk yarısında kadınlar hala köle pazarlarında bir eşya gibi alınıp satılabilmektedir. (Kurnaz, 1992:53). Köle olmayan kadınların durumu diğerlerinden çok farklı değildir. Erkeklerin İkinci sınıf insan muamelesi yapılan kadınlarla birden fazla evlilik yapabilir, istediği zaman boşayabilir, mirastan hiçbir pay vermeyebilirdi (Feyzioğlu, 1986; Karal, 1980:118). 1848 yılında Osmanlı Devleti köleliği yasaklayan Uluslararası anlaşmaları imzalayınca köle pazarları da kapatılmıştır. (Kurnaz, 1992:53).

Tanzimattan sonra oldukça kısıtlı da olsa eğitim ve çalışma yaşamında kadına bazı haklar tanınmıştır. İlk ve ortaokul eğitimi almalarının önü açılmıştır (Caporal, 1982:105). Kadının toplumsal ve bireysel konumunun iyileştirilmesi bakımından bu yetersiz ve küçük adımları dönemin aydınları eserlerinde kadını ve kadın sorunlarını ele alarak desteklemişlerdir. Şinasi görücü usülü evliliğe, Ahmet Mithat çok kadınla evliliğe karşı çıkmış ve eserlerinde bu konuları işlemişlerdir (Kurnaz, 1992). İkinci Meşrutiyetle birlikte çoğu alanda olduğu gibi kadın hakları konusunda da gelişmeler yaşanmıştır. Yardım derneği adı altında kurulan aslında kadın hakları konusunda faaliyet yürüten birçok dernek kurulmuştur (Bolat, 1983:177).

Birinci dünya savaşı döneminde erkek nüfus seferberlik nedeniyle çalışma hayatından çıkmak zorunda kalınca yerini kadınlar doldurmuştur. Böylece sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerinde kadınlar çalışmaya başlamıştır (Mutlu, 2007:126).

Kadınların toplumsal hayatta yer alması Osmanlı toplumunda oldukça güçlü olan muhafazakâr çevreleri rahatsız etmiş kadının yerinin evi olduğu, erkeklerle eşit sayılamayacağı, sayıldığı durumda toplumsal çöküşün gerçekleşeceği yönündeki baskıları nedeniyle iyileştirici düzenlemeler sınırlı sayıda kalmıştır (Tekeli, 1982:197)

Türkiye’de cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte ataerkil yapı, geleneksel toplum yapısı sarsılmaya başlamıştır. Zamanla kadına bakış tarzı, kadının statüsü ve rolleri değişime uğramıştır. Türk kadını özellikle Ulu Önder Atatürk’ün yapmış olduğu reformlarla çağdaş bir kadın görünümüne bürünmeye başlamıştır. Türk kadınının toplumsal statüsünü değiştirmek Atatürk’ün önemli uğraşlarından biri olmuştur (Mutlu, 2006). Cumhuriyetin kurulmasından sonra sanayileşme ve onun getirdiği kentleşme ve göç etkenlerinin yanı sıra hukuk sisteminin kadına tanıdığı seçme ve seçilme, kadın-erkek eşitliği, istediği alanda öğrenim görme ve meslek edinme gibi hakları kadınlar için yeni iş alanlarının açılmasını sağlamıştır. Tüm bu ekonomik, yasal, kültürel değişimler sonucunda öğrenim ve meslek sahibi olan kadın sayısı artmıştır (Ersöz, 1999). Ancak Türkiye’de modernleşme sürecinin ataerkil yapıyı tamamen ortadan kaldırdığını söylemek mümkün değildir. İlk önce büyük çabalar sonucu elde edilen kadın haklarına toplum sıcak bakmamış, bu yenilikler yeteri kadar içselleştirilememiştir. İlerleyen süreçlerde ise bu yenilikler ve haklar içselleştirilse de kadın-erkek eşitliği tam olarak sağlanamamış, kadınlar toplumsal hayatta dezavantajlı konumlarını önemli ölçüde sürdürmüşlerdir. Toplumda anne, eş, evlat, gelin, ev hanımı, aşçı, bakıcı, temizlikçi vb. birçok rol üstlenen kadınlarımız için ailenin reisi olarak gördüğü eşten ya da babadan izin, onay almadan başka bir rol üstlenmesi zor olmaktadır. Türkiye gibi ataerkil toplumlarda her zaman erkekten sonra gelen kadınların haklarını kullanmaları için önce eşe sonra tüm topluma kafa tutmaları gerekmektedir. Zaten hayata gözlerini bir sıfır yenik açmış kadınların kendileri için istekte bulunmaları; eş ve toplum için görevlerini yerine getiremeyecek bir eş, çocuklarına bakamayacak bir anne, ev işlerini aksatacak bir ev hanımı anlamına gelmektedir ki bu da ataerkil toplum erkeğine göre tam bir şiddet gerekçesidir.

Kadına şiddet olaylarının hız kesmeden devam ettiği günümüzde ise hala resmi nikah yapmadan sadece imam nikahıyla yapılan evliliklerden, bir erkeğin birden fazla kadınla evlenmesinden ve kadının-erkek eşitliğinin olmadığından yakınılan bir ortam söz konusudur (Ağaoğlu, 2007). Kendisine büyük mücadeleler sonucu verilmiş hakları birçok sebepten ötürü kullanamayan kadınların yanı sıra düzenini bozmak istemeyen ya da gerçekten erkek egemen toplum anlayışını kanıksamış kadınlara da rastlanabilmektedir. Bu şekilde düşünen kadınların ruh ve beden sağlıklarını akşam eve geldiğinde herhangi bir sebeple şiddet uygulamaktan çekinmeyen eşlerine emanet etmeleri ihtimal dahilindedir.

2.2. Günümüzde Türkiye’de Kadın ve Şiddet

Günümüze gelindiğinde ise şiddet, bir suç davranışı olarak nitelendirilmesine rağmen kadın deyince akla şiddet, şiddet deyince akla kadın gelir olmuştur. Bu durum o kadar normalleştirilmiştir ki kadına şiddet, cinayetle sonuçlanmadıkça haber değeri verilmemiştir. Bir toplumda şiddet olarak algılanan eylemler, o toplumun sosyal yapı özelliklerine göre farklılık göstermektedir. Bir toplumdaki insanların, şiddet olaylarını şiddet olarak algılayıp algılamamaları, günlük hayatlarına dair değer yargıları ve o toplumda yaşanan şiddetin boyutunu belirlemektedir (Dolunay, 2013). Tüm bu kültürel yapı değer yargıları nedeniyle şiddet, uzunca bir süre toplumsal bir sorun olarak algılanmamış, iki kişi arasında yaşanan şahsi bir durum olarak görülmüş ve aile mahremiyetini korumak amaçlı şiddete göz yumulmuştur ve yumulmaktadır. Aile mahremiyeti yanında kadının sosyoekonomik düzeyi, eğitim durumu, yaşanan bölge, toplumsal cinsiyet eşitsizliği, içinde bulunulan kültür gibi birçok kavram şiddeti tetikleyebilmekte bazen de doğrudan şiddetin sebebi olabilmektedir.

HÜNEE’ nin (2009) yaptığı “kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasında”, hayatının herhangi bir döneminde eşi ya da partnerinden şiddete maruz kalan kadınların oranı %39’dur. Bu her 10 kadından 4’ünün şiddet gördüğü anlamına gelmektedir. Bölgeler arası yaşanan şiddet yüzdelerinde en düşük oran %25, en yüksek oran %53 olarak görülmektedir. Kuzeydoğu Anadolu Bölgesi’nde yaşayan yaklaşık her iki kadından biri şiddete maruz kalmaktadır (HÜNEE, 2009).

Türkiye’de son yıllarda ciddi biçimde artan kadın cinayetleri ve eş şiddeti nedeniyle, medya, üniversitelerin akademik birimleri, araştırma şirketleri ve birçok kadın birlikleri kuruluşu ve devlet konuyla ilgili araştırmalar yapmaya başlamış, Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri kurulmuştur. Şiddet mağduru kadınlar için il kabul birimleri kurulmuştur. Bu kurumlar, Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüklerine ya da Şiddet Önleme ve İzleme Merkezlerine başvuran ve barınma ihtiyacı olan şiddet mağduru kadınlarla ilgili ilk müdahale ve gözlemlerin yapıldığı, ekonomik, psikolojik ve sosyal durumlarının incelendiği ve geçici kayıtlarının yapılarak 15 güne kadar kalabildiği birimlerdir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı 25 ilk kabul birimi 2016 yılının aralık ayı itibariyle 24 şehirde hizmet vermeye başlamıştır. Yine 2016 yılı aralık ayı itibariyle kadın konuk evleri hizmete açılmıştır. Kadın konukevlerinde birçok şekilde istismara veya şiddete uğrayan kadınların şiddetten korunması, psikososyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, güçlendirilmesi, bu dönemde varsa çocukları ile birlikte barınma ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması amaçlanmaktadır. Kadın konukevlerinde psikososyal destek hizmetlerinin yanı sıra hukuki destek hizmetleri için barolarla, iş ve meslek desteği için gerek Milli Eğitim Müdürlüklerine bağlı Halk Eğitim Merkezleri ile gerekirse Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri ile iş birliği yapılmaktadır. Halen bakanlığa bağlı olarak 101 konukevi, 2 bin 647 kapasite; yerel yönetimlere bağlı 32 kadın konukevi 741 kapasite; sivil toplum kuruluşlarına bağlı 4 kadın konukevi ise 45 kapasite olmak üzere toplam 137 kadın konukevi 3 bin 433 kapasite ile hizmetlerini sürdürmektedir (Kaya, 2017). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde verilen başka bir hizmet ise; aile, kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ile gaziler ve gazi yakınlarına yönelik hizmetler sunan “Alo 183 Sosyal Destek Hattı” dır. Bu hat şiddete uğramış ya da uğrama riski olan, destek ve yardıma ihtiyacı olan kadın ve çocuklar için ekonomik, psikolojik, hukuki danışma hattı olarak çalışmakta; ihtiyacı olan kişilere hakları ile başvuru mekanizmaları hakkında bilgi verilmektedir. Bu hat, 7 gün 24 saat ücretsiz hizmet vermektedir (AÇSHB, 2015).

2.3. Dünya' da Kadına Yönelik Şiddet

Kadına yönelik şiddet, Türkiye’de olduğu gibi Dünya' da da coğrafi sınır, ekonomik gelişmişlik ve öğrenim düzeyine bakılmaksızın her toplumda son derece yaygın olarak görülmektedir (DSÖ, 2001). Dünyada kadına yönelik uygulanan kaba kuvvetin şiddet olarak algılanması 1970’lerdeki kadın hareketlerinin bir sonucu olmuştur. 1970’lere kadar dünyada kadına şiddet uygulanması konusunda herhangi bir yasak ya da önlem bulunmamaktadır. Hatta bazı durumlarda kadına şiddet erkeğin hakkı olarak algılanmıştır (Yıldırım, 2006).

Eski Roma’da erkekler eşlerini dövebilir, boşayabilirlerdi. Erkekler zina, toplum içinde sarhoşluk ya da halka açık oyunlara gitmek gibi nedenlerle eşlerini öldürme hakkına sahipti. 15. yüzyıldan itibaren batı dünyasında tarım ekonomisine geçmeden önce ticaret sonra sanayi ekonomisine doğru bir gelişme yaşanmıştır. Bu nedenle dini kuralların modern hayata dair getirdiği yasaklar yerine aklın ve bilimin ışığında yeni fikirler ve bakış açıları oluşmaya başlamıştır. Rönesans ve Aydınlanma kavramlarıyla beraber kişisel hak ve özgürlüklerden bahsedilmeye başlanmıştır. Endüstri devrimi ile birlikte kadınlar çalışma hayatına aktif olarak katılmaya başlamış ve erkek egemen toplum yapısının kadınlara getirdiği kısıtlamalar ve yasaklarla mücadelede önemli yollar kat edilmeye başlanmıştır (Kaymaz, 2010).

Kadın haklarının elde dilmesinde ilk dönüm noktası Fransız Devrimi sonrasında imzalanan Yurttaş ve İnsan Hakları Bildirisi olmuştur. Bu bildirinin yayınlanmasından sonra kadın hakları konusunda savaştan Fransa’da Olympe de Gauge, İngiltere’de Mary Wollstonecraft gibi isimler duyulmaya başlanmıştır (Çakır, 1994:18).

ABD’de 1848 yılında ilk feminist kongre düzenlenmiş ve kongrenin sonunda bir bağımsızlık bildirisi yayınlanmıştır. İlk kadın hareketleri feminist gruplar tarafından başlatılmıştır ve temel objesi kadın olan feminizm kavramını evrensel anlamda bilinir hale getirmiştir (Taş, 2016).

Feminizm konusundaki ilk akademik çalışma 1702’de İngiltere’de yayınlanan Mary Wollstonecraft’ın “A Vindication of the Rights of Women” adlı eseri olmuştur

(Sevim, 2005:78). Bu gelişmelerle birlikte kadınlar; sosyal, toplumsal, siyasal, hukuki ve idari gibi birçok alanda önlerine çıkan adaletsizliğe ve toplum içindeki eşitsiz rollerine karşı mücadeleye girişmişlerdir. 1850'lerden itibaren kadınların erkeklerle eşit statü, eşit haklar ve özgürlükler için verdikleri mücadeleler feminizm kavramını ortaya çıkarmıştır. Feminizm, temelde cinsiyet ayrımcılığına karşı mücadele etmektedir. Kamusal ya da özel tüm alanlarda kadınların karşılaştığı tüm baskı ve denetimlerin ortadan kaldırılması gerekliliğini savunur. Ayrıca ataerkil yapılanmaları engelleyerek kadınların meşru haklarına ulaşmasını amaçlar. Feminizmin temel objelerini ise kadına uygulanan sosyal şiddet, erkeklerle eşit iş, eğitim hakkına sahip olmak ve sağlık için yasal kürtaj hakkı, kadın sağlığı üzerinde gerçekleşen ilerlemeler, tecavüz ve tacizin ortadan kaldırılmasına kadar uzanan farklı birçok alandaki konular oluşturmaktadır (Taş, 2016).

Feminist kadın hareketi ile birlikte birçok kadın, kadın-erkek eşitsizliğine karşı bir şeyler yapılması gerektiğini, bu konuda ilgisiz birçok kadına fark ettirmişlerdir (Yıldırım, 2006). 1857'de New York'da 40 bin dokuma işçisinin başlattığı grev 8 Mart günü polisin çok sert müdahale etmesi sonucunda çok sayıda kadın ve çocuk hayatını kaybetmiştir. 1977'de BM kararıyla 8 Mart Dünya Kadınlar Günü olarak kutlanmasına karar verilmiştir (Howard ve Kavenik, 1990:187).

20. yüzyıla gelindiğinde feminizm, kadını ön plana çıkaran dünya görüşü ve küreselleşmeyle birlikte kadın kimliğinin zarar gördüğünü, kadın cinselliğinin, bedeninin modern hayatın bir getirisi olarak algılanıp sonuna kadar kullanıldığını savunmaktadır (Demirdağ, 2017). Kadına şiddetin ciddi boyutlara ulaştığı günümüzde kadının aşağılanması, saldırgan davranışlara onay verilmesi, güçler arasındaki eşitsizlik, cinsiyetçi rollerin dayatılması, kadının mal olarak görülmesi gibi davranışların altında yatan temel hedef kadının ikinci sınıf vatandaş olarak görülmesi ve zaten baskın erkeğe bağımlılığın devamının sağlanmasıdır. (Akın, 2003).

Kadına yönelik şiddeti tespit ve azaltmak amacıyla dünyanın farklı bölgelerinde farklı birçok araştırma yapılmıştır. Dünyada çapında 48 toplum tabanlı araştırma yapılmıştır. Bu araştırmalara göre kadınların %10-69'u yaşamlarının herhangi bir

döneminde eş şiddetine maruz kalmıştır (DSÖ, 2001). Avrupa’da yapılan araştırmalara göre ise şiddete maruz kalan kadın oranı %20 ile %55 arasında değişmektedir (Wathen, 2003: 582). Şiddet özellikle yakınlar tarafından uygulanıyorsa zaman içinde aynı şiddet tekrarlanma eğilimi gösterdiğinden, yabancı kişilerden gelen saldırılardan kat kat fazla etki yaratmaktadır. Kadınlara yakınlarından gelen şiddetin yaygınlığı ve sonuçları hakkında sistemli bilgiler ancak 15 yıldır toplanabilmektedir. Daha önce, batı ülkelerindeki sığınaklara şiddet görme gerekçesiyle başvuran kadınların daha çok alt sosyoekonomik gruplardan olduğu görülmüş bu nedenle de uzunca bir süre aile içi şiddetin bu alt grupla sınırlı olduğu düşünülmüştür. Sonraları yapılan birçok çalışmayla elde edilen bulgular aslında aile içi şiddetin avukatları, doktorları ve akademisyenleri de kapsayan çok geniş bir alana yayıldığını göstermiştir (Kavacaklı, 1995).

DSÖ'nün 2002'deki Sağlık ve Şiddet konulu raporunda birçok ülke ile ilgili araştırmalar yer almaktadır. Bunlara göre, Hollanda’da 989 kadının katıldığı bir araştırmaya göre şiddet türlerinden herhangi bir tanesine maruz kalma sıklığı %21 olarak saptanmıştır. Mısır’da 7121 kadının katılımıyla yapılan araştırmada ise şiddet görme sıklığı %34’tür. Thomson Reuters Vakfı’nın 2011 yılında yayınladığı “Kadınlar için En Tehlikeli Ülkeler” raporuna göre, Somali, Afganistan, Pakistan, Hindistan ve Kongo dünyada kadınlar için en tehlikeli 5 ülke arasına girmektedir (Rennison, 1993).

Dünya çapında; her üç kadından en az biri hayatlarının bir döneminde dayak yemekte, zorla seks yapmaya zorlanmakta ya da farklı bir biçimde tacize uğramaktadır. Bu taciz ya da şiddeti gerçekleştiren kişiler çoğunlukla kadının kendi ailesinden veya tanıdıkları arasından çıkmaktadır (Heise, Ellsberg ve Gottemoeller, 1999). Kadınların yaklaşık %47’si ilk cinsel deneyimlerinin kendi rızasıyla değil zorla olduğunu bildirmektedir. Cinayete kurban giden kadınların %70’i erkek arkadaşları ya da eşleri tarafından öldürülmüştür (DSÖ, 2002). DSÖ'nün 2005 yılındaki “Çok Ülkeli Kadın Sağlığı ve Aile İçinde Kadına Yönelik Şiddet Raporu” na göre; kadınlar arasında yaşam boyu fiziksel şiddet görme sıklığı %6-59 arasında saptanmış ve kadınların eşleri tarafından “yumruklanma”, “tekmelenme”, “yerde sürüklenme”, “silahla tehdit edilme” gibi ağır şiddet şekillerinin uygulanma sıklığı

%4-49 arasında olduğu bulunmuştur. Aynı çalışmada cinsel şiddet sıklığı ise; %6-59 oranında olduğu belirlenmiştir (DSÖ, 2005).

Diğer bazı ülkelerdeki şiddet oranları incelendiğinde; Japonya'da 613 kadının katılımıyla yapılan bir araştırmaya göre kadınların %57'si fiziksel, duygusal ve cinsel olmak üzere aynı zamanda üç tip şiddete uğradıklarını belirtmişlerdir. Aynı şekilde Meksika'da fiziksel şiddete uğrayan kadınların %52'si aynı zamanda cinsel şiddete de uğramışlardır (DSÖ, 2001). Rusya Federasyonu'nda 36 bin kadın her gün eşleri ya da partnerleri tarafından dövülüyor. Britanya'da ise her hafta 2 kadın eşi ya da sevgilisi tarafından öldürülüyor (OMCT, 2003).

İngiltere'de yapılan bir suç araştırması sonuçlarına göre; şiddet içeren suçların dörtte birinin aile içinde işlendiği, eşler arasında yaşanmışsa kurbanların %81'inin kadınlar olduğu ve şiddet görenlerin %35'inin durumu başkalarına anlattığı belirtilmiştir (Simmons ve Dodd, 2002).

ABD'de her 15 saniyede bir kadının eşi ya da sevgilisi tarafından şiddete maruz kalmakta ve her gün bu kadınlardan 4 tanesi hayatını kaybetmektedir. Toplamda her yıl 2 ile 4 milyon arasında kadın fiziksel şiddete uğramakta ve her 1,5 dk'da bir kadının tecavüze uğradığı bilinmektedir (Dijulio, 1998: 387).

Japonya'da durum Kosta Rika'dan daha kötüdür. Japonya'daki 796 Japon kadından %58'i fiziksel, %65,7'si duygusal, %59'u cinsel şiddete maruz kalmışlardır (Heise, Ellsberg ve Gottemoeller, 1999). Yapılan başka bir çalışmada evli kadınların yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri veya birlikte oldukları kişi ya da kişiler tarafından, %39'u fiziksel şiddete, %15'i cinsel şiddete, %42'si fiziksel veya cinsel şiddete, %44'ü duygusal şiddete maruz kaldığı belirlenmiştir (KSGM, 2009).

Yapılan çalışmalara göre şiddetin ortaya çıkması ile ilgili bazı parametreler bulunsa da cinsiyet, etnik grup, yaş veya sosyoekonomik grubu ne olursa olsun kadına şiddete farklı türlerde ve her durumda rastlandığı görülmektedir.

2.4. Türkiye' de Kadına Yönelik Şiddet

Dünyada çoğu ülkede olduğu gibi Türkiye'de de geçmişten beri var olan kadına şiddetin, niceliksel oranı ve yoğunluğu çeşitli sebeplerle önlenemez şekilde artmıştır. Daha önce kadına şiddet, Türk toplumunda çok da önemli bir sorun olarak algılanmamış, hatta kültürümüzün bir parçası, ailevi meselelerin en gizli kapaklısı olarak düşünülmüştür.

Aile içi şiddete, özellikle erkeğin eşine uyguladığı şiddete ataerkil toplumun ön yargılarıyla yaklaşan bakış açısı, dayak yiyen kadına sahip çıkmaktan çok eylemin varlığını ve sürekliliğini destekler niteliktedir. Cinsiyetçi rollerin kadına şiddeti desteklemesi, toplumsal normların sürekliliğinin bir sonucu olarak kabul edilebilir (Ünal, 2005). Ülkemizde kadınlar şiddete uğradıklarını ifade etmek istememelerine karşın, erkekler bunu doğal bir davranış hatta hak olarak algılamakta ve daha kolay ifade etmektedir (Navaro, 1999).

Ülkemizde kadına şiddete neden olan çeşitli sebepler/rivayetler bulunmaktadır. Toplumun bilinçaltına yerleşmiş, aile içi şiddeti kabullenen yanlış kanılar kadına karşı şiddetin sürmesine yardımcı olmaktadır. Bu rivayetlerden/yanlış kanılardan bazıları şunlardır:

- Evlilik iki kişiye özeldir ve bu ilişkide yaşananlar kimseyi ilgilendirmez,
- Kadına yönelik şiddet, sadece düşük eğitimli alt sosyoekonomik gruplarda görülür,
- Duygusal ya da psikolojik şiddet, fiziksel şiddet kadar acı vermediği için kötü değildir,
- Kadınlar bilinçaltılarında şiddetten hoşlandıkları için erkekleri şiddet uygulamaya teşvik edebilirler,
- Şiddete neden olan alkoldür, kumardır, madde kullanımındır,
- Babasından şiddet gören kadınlar şiddet uygulayan erkeklerle birlikte olmayı kendileri tercih ederler,
- Kadına uygulanan şiddet konusunda yasal yöntemlerin yapabileceği çok bir şey yoktur.

Aile içi şiddete ilişkin bu tip rivayetler, şiddetin önemini azaltma, şiddeti haklı gösterme, suçu kurbanı yüklemeye, şiddetin kadının davranışlarını denetlemek ve baskı altında tutmak amacıyla kasıtlı olarak kullanıldığını gizleme işlevini görür (İlkkaracan, Gülçür ve Arın, 1996).

Ülkemizde bu düşünce yapısıyla hareket eden şiddet mağduru birçok kadın şiddete maruz kaldığında susmayı tercih etmektedir. Bu durum Türkiye'de kadına şiddet vakalarının gerçek sayısal verilerinin, elde edilen sonuçlardan daha fazla olma ihtimalini ortaya koymaktadır.

Yaman Efe ve Ayaz tarafından Ankara Kale Bölgesi'nde yapılan bir çalışmada kadınların %88,1'inin aile içi şiddeti dayak/dövme olarak tanımladığı saptanmış, aynı çalışmada kadınların ihanet etmesi durumunda erkeğin kadını dövebileceğini söyleyen kadınların oranı %43 olarak tespit edilmiştir (Yaman, Efe ve Ayaz, 2010). Başka bir çalışmada kadınlar çocukların bakımlarını aksattıkları zaman %42,5 oranında ve kocalarına karşılık verdiklerinde %41,8'i dayacağı hak ettiklerini düşündüklerini ifade etmişlerdir (Hıdıroğlu vd., 2006). HÜNEE tarafından 2003'te yapılan araştırmada kadınlara belirli durumlarda kocasının karısını dövmeye hakkı olup olmayacağı sorulmuştur. Tek tek belirtilen durumlar şunlardır: Kadının yemeği yakması, parayı lüzumsuz yere harcaması, kocasına karşılık vermesi, çocukların bakımını ihmal etmesi ve kadının cinsel münasebette bulunmayı reddetmesidir. Bu araştırmaya göre kadınların %39,2'si belirtilen durumlardan en az birinin erkeğin kadını dövmesi için haklı bir gerekçe olarak görmektedir. Aynı araştırma 2013'de tekrarlandığında bu oran %13'e düşmüştür. Kırdaki ve farklı bölgelerde yaşayan kadınlar arasında şiddeti haklı bulmak konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Kırdaki yaşayan kadınların %57'si (2013 de %24'ü) belirtilen durumların en az birini kocası tarafından dövülmesinde haklı bulurken, bu oran kentte %32'ye (2013'de %11'e) düşmektedir. Gerek kentte gerekse kırdaki yaşayan kadınlar arasında, kadının kocasına karşılık vermesi, kadının koca tarafından dövülmesinde en çok kabul edilen neden olmuştur (HÜNEE, 2003; HÜNEE, 2014).

Kadınlara uygulanan şiddet bize gündelik ve olağan bir davranış gibi öylesine yerleşmiştir ki, toplum şiddet konusunda tam bir kanıksama ve duyarsızlık içindedir.

Ters giden her durumda kadının suçlanması, taciz ve şiddet, aşağılama, ana avrat küfür başvurulan yöntemlerdir (Navaro, 1999). Yapılan bir araştırmaya göre Türkiye’de erkeklerin %49,9’u kadın kocasına itaat etmediği zaman, kocasının onu dövebileceğini düşünmektedir. Aynı araştırmada, kadınların %35’i de zaman zaman kendilerinin dayak yemeyi hak edecek davranışlarda bulduklarını belirtmektedir. Erkeklerin %66,2’si evin reisinin erkek olduğunu, kadının ise erkeğe her durumda itaat etmesi gerektiğini düşünmekte ve %64’ü kadın kocasıyla bir anlaşmazlık yaşarsa, tartışmak yerine kadının durumu sessizce kabullenmesini onaylamaktadır (BAAK, 1995).

Uluslararası Af Örgütü’ nün (UAÖ) “Türkiye’de Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Kadınlar” adlı çalışmasının hazırlanan raporuna göre Türkiye’de her üç kadından biri eşinden ya da partnerinden şiddet görmektedir. Rapora göre erkek egemen toplumsal yapı ve gelenekler kadınlara yönelik vahşetin bir bahanesi haline gelmiştir. Şiddetin önde gelen nedenlerinden birini kadınların hayatın her alanında erkeklerle eşit olmasını kabul etmeyen ayrımcılıktır” deniliyor (UAÖ, 2004). Yine bu raporda;

- 183 acil yardım hattını arayan kadınların %57’si fiziksel şiddete, %46,9’u cinsel şiddete, %14,6’sı ensest ilişkiye, %8,6’sı tecavüze maruz kalmaktadır,
- Orta ve yüksek gelir grubundaki kadınların %71’i eşinden şiddet türlerinden birine, %63,5’i cinsel tacizin herhangi bir türüne maruz kalmaktadır.
- Kadınların %58’i kadın akrabaları ve kocalarının ailesinden şiddet görmektedir (UAÖ, 2004).

Türkiye genelinde 5385 kişiyle yapılan bir araştırmada, eşine değişik sıklıklarda fiziksel şiddet uyguladığını belirten erkeklerin oranı %25, eşi tarafından değişik sıklıklarda fiziksel şiddete maruz kaldığını ifade eden kadınların oranı %32,5 olarak bulunmuştur (Vatandaş, 2003). DSÖ’nün 2002’deki Şiddet ve Sağlık konulu raporuna göre, 1998 yılında doğu ve güneydoğu Anadolu bölgesinde yaşayan 14-75 yaş aralığında bulunan 599 kadınla yürütülen araştırmada kadınların şiddet görme sıklığı %58 olarak bulunmuştur (DSÖ, 2002). Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun 1995 yılı araştırmasına göre, araştırmaya katılanların %57,7’si uğradığı şiddetin evliliğinin ilk günlerinde başladığını, %18’lik bir kısım şiddetin ilk

çocukluktan sonra başladığını belirtmiştir. Yine bu araştırmaya göre kadınların %78'inin fiziksel şiddete, %84'ünün sözel şiddete, %17'sinin ekonomik şiddete, %9,1'inin ise cinsel şiddete maruz kaldıkları saptanmıştır (BAAK, 1995).

Türkiye'de aile içi şiddetle ilgili yapılan önemli araştırmacılardan biri olan Faruk Kocacık'ın çalışmasında aile içi şiddet ile ilgili elde edilen bazı veriler şu şekildedir:

- Çocukken ailede şiddet gören kadınların oranı %50,3'tür.
- Mağdur kadınlara şiddet uygulayanların %73'ünün eşleri, %18,1'inin babaları, %6,4'nün ise diğer aile bireyleri olduğu görülmüştür
- Mağdur kadınların gördüğü şiddet türüne bakıldığında %42,3'ünün dövme, %40'inin tehdit ve küfür, %12,6'sının yaralama türü şiddete uğradığı görülmüştür.
- Şiddet gören kadınlardan iki yıl ve daha fazla süredir şiddet görenlerin toplam oranı %75'dir. Bir yıldan daha az sürede şiddet görenlerin oranı ise %25'dir.
- Şiddetin doğru bir davranış olmadığını belirten kadınların oranı %95,3'tür. (Kocacık, 2004).

Türkiye'de kadına şiddet üzerine en önemli istatistiklerden biri de Mor Çatı' ya başvuran kadınlara ait istatistiklerdir. "Mor Çatı' ya başvuran kadınların %12,7'sinin tek bir şiddet türüne maruz kaldıkları görülmektedir. Diğerleri ise birden fazla şiddet türüne bir arada maruz kaldıklarını belirtmişlerdir. Kadınların %7,8'i yalnızca fiziksel şiddete, %3,5'i de yalnızca duygusal şiddete maruz kaldıklarını söylemişlerdir (Mor Çatı, 1998).

Aile içi şiddet çok yönlü bir problemdir ve aynı aile içinde farklı türlerde şiddetin bir arada yaşandığına dair çok sayıda veri elde edilmektedir (Ünal, 2005). Türkiye'deki kadına yönelik şiddeti önlemek üzere yapılan çalışmaların gün geçtikçe artmasına, yaşananların tüm vahametiyle ortaya konmasına rağmen, yaşanan şiddet olaylarında herhangi bir gerileme izlenmemiştir. Kadına şiddetin, ülkemizin her kesiminden, farklı eğitim ve ekonomik düzeydeki insanları arasında bu kadar yaygınlıkta görülmesi, şiddeti önleme çabalarına önemli bir engel teşkil etmektedir. Bu bakımdan kadına yönelik şiddeti sınıfsal sınır tanımayan bir sorun olarak nitelendirebiliriz.

2.5.Orta Anadolu ve Nevşehir'de Kadına Yönelik Şiddet

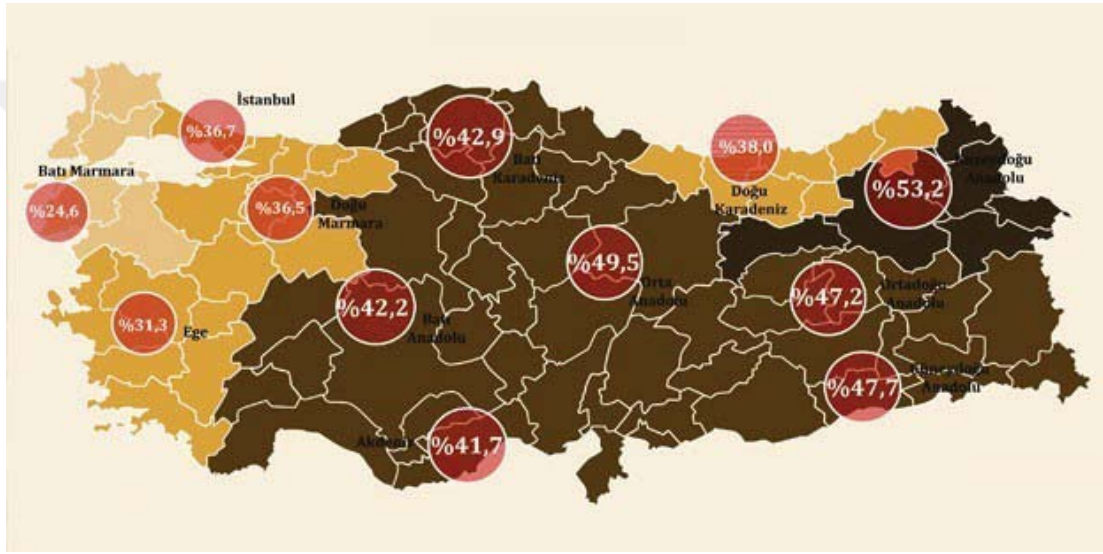
Kadına yönelik şiddet sadece sınıfsal sınırları değil mekansal sınırları da aşan, sadece iç ya da doğu bölgelerinde değil, Türkiye'nin bir ucundan diğer ucuna tüm bölgelerinde, farklı şartlarında yaşayan insanların hayatlarında görülen genel bir sorundur. Türkiye'deki bu yaygınlığına rağmen kadına şiddet, bazı kişisel, kültürel ve bölgesel farklılıklar da gösterebilmektedir. Şiddete maruz kalan kadının eğitim ve ekonomik durumunun yüksek olması çoğunlukla şiddeti engelleyemese de şiddeti durdurmaya ve kendini korumaya yönelik önlemlerin alınmasında fark yaratabilmektedir. Şiddet durumunda kadının haklarını ve nereye başvurabileceğini bilmesi, ekonomik olarak bağımsız olması hem şiddet uygulayıcısını durdurabilecek hem de kendisini cesaretlendirebilecek önemli bir durumdur. Bir ülkedeki toplumsal yapı normları, o ülke vatandaşlarının çoğu tarafından sosyalleşme sürecinde içselleştirilmekte, ister istemez çoğunlukla bu yapıya uygun şekilde davranılmaktadır.

Tablo 2.1. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerinde 2008 ve 2014 yıllarında bölgelere göre kadına yönelik aile içi şiddet sıklığı (HÜNEE, 2009; HÜNEE, 2014)

Bölgeler	2008	2014
Orta Anadolu	%50	%43
Batı Anadolu	%42	%42
Kuzeydoğu Anadolu	%53	%39
Ege	%31	%37
Akdeniz	%42	%36
Batı Karadeniz	%43	%34
Güneydoğu Anadolu	%48	%33
Ortadoğu Anadolu	%47	%32
Doğu Marmara	%36	%30
Batı Marmara	%25	%30
Doğu Karadeniz	%38	%27

Aile ve sosyal çevreden gördüğümüz yaşam şeklimiz, bireysel etmenlere göre minimal farklılıklar yaratmaktadır. Türkiye'nin iç ve doğu bölgelerinde kadına şiddet oranları sahil kesimlerine göre çok daha yüksek oranda görülmektedir (Tablo 2.1). Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca 2008'de HÜNEE'ne yaptırılan "Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması"na göre; eşi veya birlikte olduğu kişilerden yaşamının herhangi bir döneminde fiziksel şiddet gören kadınların oranı

Kuzey Doğu Anadolu Bölgesi'nde %53, Orta Anadolu Bölgesi'nde %50, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde %48, Orta Doğu Anadolu Bölgesi'nde %47, Batı Karadeniz Bölgesi'nde %43, Batı Anadolu Bölgesi'nde %42, Akdeniz Bölgesi'nde %42, Doğu Karadeniz Bölgesi'nde %38, İstanbul'da %37, Doğu Marmara Bölgesi'nde %36, Ege Bölgesi'nde %31, Batı Marmara Bölgesi'nde %25'dir (Şekil 2.1)(HÜNEE, 2009). Yukarıdaki istatistiklerde de görüldüğü üzere Türkiye'nin sahil kesimlerinde kadına şiddet daha düşük oranlarda seyretmektedir. En yüksek yüzde %53 ile kuzey Doğu Anadolu Bölgesidir. Onu %49,5 gibi büyük bir oranla Orta Anadolu izlemektedir.

Şekil 2.1. 2008 Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması bölgelere göre kadına yönelik şiddet oranları (T24, 2012)

HÜNEE “Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması” 2014 sonuçlarına göre cinsel şiddet en fazla Kuzeydoğu Anadolu’da uygulanırken, fiziksel şiddetin ise en çok Orta Anadolu’da yaygın olduğu görülmekte ve fiziksel şiddet yaygınlığı sıralamasında diğer 6 bölgeden daha üst sıralarda yer aldığı anlaşılmaktadır (HÜNEE, 2014).

Tablo 2.1’deki sonuçlara göre Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı’nın 2008 de yaptığı Türkiye’de kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasına göre Nevşehir ilinin de dahil olduğu Orta Anadolu Bölgesi %50’lik bir oran ile Kuzeydoğu Anadolu’dan sonra gelerek ikinci sırada yer alırken, aynı araştırmanın 2014 sonuçlarına göre Orta Anadolu Bölgesi’nin %43’lük bir oran ile Türkiye’de kadına şiddet yaygınlığı

konusunda b6lgeler arasında ilk sırada yer aldığı g6r6lmektedir. Sonuçlara g6re b6lgelerde, toplamda ve b6lge bazında Şiddet oranında d6ŐuŐ yaŐanırken Orta Anadolu B6lgesi'nde rakamsal olarak bir d6ŐuŐ yaŐanmasına rağmen 6lke genelinde diğer b6lgelere nazaran olumlu anlamda bir gelişme kaydedememiŐ kadına Şiddette birinci sraya yerleşmiştir (H6NEE, 2008; H6NEE, 2014).

Bir Orta Anadolu kenti olan Nevşehir kadına Şiddet sıralamasında t6m T6rkiye'de 11.sırada yer almaktadır. Aynı zamanda kadına Şiddetin sıkça g6r6ld6đ6 erken evliliklerde T6rkiye'de 3. sırada, kadın intiharların da ise T6rkiye'de 6. sırada yer almaktadır (H6rriyet Haber, 2015). Nevşehir'in T6rkiye'de kadına Şiddette 81 il içinden 11. sırada yer alması ciddi 6nlemler alınmasını gerektiren bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Amacı

Günümüzde bir insan hakları ihlali olan kadına şiddet, farklı birçok ülkede kültür yapıları, ekonomik düzeyleri ve eğitim durumları birbirinden farklı birçok insanı etkilemektedir. Pek çok kadın hayatı boyunca maruz kaldığı, tanık olduğu ya da sadece duyduğu kadına şiddet olaylarına karşı, çeşitli tepkiler geliştirmiştir. Nevşehir’de yaşayan kadınların kadına şiddet algısı bu araştırmanın başlıca konusunu oluşturmaktadır.

Nevşehir’de yaşayan kadınların kadına yönelik şiddet algısı başlıklı saha araştırmasına dayalı bu araştırmanın amacı, aile içi şiddet türlerinden biri olan ve ülkemizde sıklıkla görülen, kadınlara yönelik şiddet konusunda Nevşehir ilinde yaşayan 16 yaş ve üstü kadınların algılarını tespit etmek ve bu algının yaş, eğitim, meslek, gelir düzeyi, evli ya da bekar olma durumu vb. demografik verilere göre değişip değişmediğini anlamaktır.

2009 ile 2014 yılları arasında 5 yıl yaşadığım Nevşehir, doğal ve tarihi güzellikleriyle her yıl binlerce yerli ve yabancı turisti ağırlayan önemli bir turizm kentidir. Türkiye’de kadına şiddet sıralamasında 81 il arasında 11. sırada yer alırken, Nevşehir’in de içinde bulunduğu Orta Anadolu Bölgesi coğrafi bölgeler arasında kadına şiddet sıralamasından 2. sıradan 1. sıraya yerleşmiştir (HÜNEE, 2014; Hürriyet Haber, 2015). Türkiye’nin her bölgesinde karşımıza çıkan kadına şiddet olaylarının, Nevşehir gibi gelişmekte olan, önemli bir turizm kentinde yüksek oranlarda görülmesi, bu çalışmanın Nevşehir’de yapılmasının temel sebebidir.

3.2. Araştırmanın Önemi

Kadına yönelik şiddet tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de gittikçe çözümsüz bir hal alan ciddi toplumsal bir sorundur. Türkiye'de her geçen gün kadına yönelik şiddet olaylarına maruz kalan kadın sayısının gittikçe arttığı düşünülürse toplumun temel yapı taşı olan ailenin dolayısı ile kadının şiddetten korunmasının gerekliliği açıkça görülmektedir. Bu nedenle son zamanlarda Türkiye'de kadına yönelik şiddet olaylarıyla ilgili çalışmalar da sayıca artmıştır. Yapılan bu çalışmalarda şiddetin sebepleri çoğunlukla şiddet uygulayan erkeğin bakış açısıyla araştırılmış ve buna yönelik çözümler bulunmaya çalışılmıştır. Şiddete maruz kalan kadının şiddeti nasıl algıladığı değil, şiddete ne şekilde ne kadar ne sıklıkta maruz kaldığı sorgulanmıştır. Mağdur olan kadının şiddete bakış açısını anlamak, kadına uygulanan şiddete farklı bir bakış açısıyla bakmayı sağlayarak farklı çözüm önerileri sunmaya da yardımcı olabilir. Bu çalışma, kadına şiddette üst sıralarda bulunan Nevşehir'de yaşayan kadınların, kadına şiddet konusundaki algı, tutum ve davranışlarının tespit edilmesi, şiddet sorunlarının çözümlerine katkı sağlaması ve bu konuda Nevşehir'de yapılan ilk tez çalışması olması bakımından önem teşkil etmektedir.

3.3. Araştırmanın Yöntemi

Nevşehir'de yaşayan kadınların kadına yönelik şiddet konusundaki algılarını ele alan bu çalışmada kavramsal çerçeve ve saha araştırmasının bulguları yer almaktadır.

Kavramsal çerçeve kısmında literatür taraması yapılmış, kadına şiddet konusunda daha önce yapılmış tezler, yayınlanmış kitap, dergi ve makalelerden yararlanılmıştır. Yapılan taramada şiddet ve türleri, kadına yönelik şiddet, dünyada ve Türkiye'de şiddet konuları üzerinde durulmuştur.

Bu araştırmanın konusu ve belirlenen amacına uygun araştırmanın temel soruları ve bunlara bağlı olarak incelenecek alt soru cümleleri halinde şöyle ifade edilmektedir:

1- Temel sorular:

- Nevşehir'deki 16 yaş üstü kadınların demografik durumu nedir?
- Kadınların şiddete maruz kalma durumu ve nitelikleri nelerdir?
- Nevşehir'de yaşayan kadınlar ve kadına yönelik şiddete dair algıları nelerdir?

2- Alt sorular:

- Çalışmaya katılan kadınların olgusal durumlarıyla (yaş, eğitim, gelir) kadının bazı durumlarda şiddeti hak edip etmediği konusundaki düşünceleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
- Kadınların şiddet karşısında nasıl davrandıkları ile yaş, eğitim ve gelir düzeyleri arasında nasıl bir ilişki vardır?

Bu çalışmadaki verilerin toplanması ve analizi nicel araştırma yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Nicel araştırma yöntemi olgu ve olayları nesnelleştirerek gözlemlenebilir, ölçülebilir ve sayısal olarak ifade edilebilir şekilde ortaya koyan araştırma şeklidir (Gürbüz ve Şahin, 2015). Bu araştırma şeklinde gözlem ve ölçümler tekrarlanabildiği ve objektif bir şekilde yapılabildiği için bu araştırma yöntemi tercih edilmiştir. Bu çalışmada veriler araştırmacı tarafından yapılandırılan bir anket formu yardımı ile elde edilmiştir. Toplanan veriler yaş, cinsiyet, eğitim ve gelir durumu, medeni durum ve aile yapısı gibi değişkenler açısından analizlere tabi tutulmuştur.

3.5. Evren ve Örneklem

Araştırma, konusu itibarıyla bir alan araştırmasıdır. Kadınların kadına yönelik şiddet algıları araştırılacaktır. Bu araştırmanın evrenini 16 yaş ve üzeri Nevşehir il merkezinde yaşayan kadınlar oluşturmaktadır. Örneklem sayısı hesaplanırken güncel kayıtlara ulaşmak adına, Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) 2013 adrese dayalı nüfus kayıtlarına bakılmıştır. Buna göre Nevşehir merkezde 15 yaş üstü 53465 kadın yaşamaktadır (TÜİK, 2013). Güven seviyesi %95, güven aralığı 5 olarak alındığında minimum örneklem sayısı 381 olarak saptanmıştır. Örneklem çerçevesinde rastgele örneklem uygulaması yapılmıştır. Nevşehir'de yaşayan 16 yaş ve üstü 381 kadın evrenimizin örneklemini oluşturmaktadır.

3.6. Verilerin Toplanması ve Analizi

Bu çalışmada verilerin toplanması, kadınların isimlerini yazmadan dolduracakları bir anket formuyla gerçekleştirilmiştir. Anket formunda araştırmaya ilişkin sorular

yer aldığı gibi kadınla ilgili yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir düzeyi vb. demografik sorular da yer almaktadır.

Anket formundaki kadına şiddet ve kadınların demografik bilgileriyle ilgili sorular hazırlanırken geniş bir literatür taraması yapılmış ve kadına şiddet konusunda daha önce yapılan araştırmalardan yararlanılmıştır (Şenol, 2013).

Araştırmada kadınlar tarafından yanıtlanan anket soruların çözümlenmesinde betimleyici istatistik yöntemi kullanılmıştır. SPSS 22 analiz programını kullanarak betimsel istatistik verileri elde etmek amacıyla yüzde, frekans, ortalama, ortanca ve standart sapma değerleri bulunmuştur. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Pearson Ki-Kare testi kullanılmıştır. Çalışmada yaş, eğitim ve gelir düzeyi ile kadınların kadına yönelik şiddet konusundaki tutum ve davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını anlamak amacıyla ANOVA testinden yararlanılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN BULGULARI VE VERİLERİN ANALİZİ

4.1. Demografik Bilgiler

Çalışmaya 16 yaş ve üstü 381 kadın katılmıştır. Kadınların en genci 16 en yaşlısı 84 yaşında olup, ortalama yaş 36,4'dür (standart sapma: 12,8). Çalışmaya katılan kadınların bir kısmı anketteki bazı sorulara yanıt vermemiştir. Elde edilen verilerin analizleri her bir soruya yanıt veren kadınlar üzerinden yapılmıştır.

Tablo 4.1. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların memleketleri dağılımı

Memleketi	Sayı	Yüzde
Nevşehir	256	%68,3
Nevşehir dışı	119	%31,7
Toplam	375	%100,0

Çalışmaya katılan kadınların 375'i memleketinin neresi olduğu sorusunu yanıtlamıştır. Yanıt verenlerden 256'sının (%68,3) memleketi Nevşehir, 119'unun (%31,7) ise Nevşehir dışından bir şehirdir (Tablo 4.1).

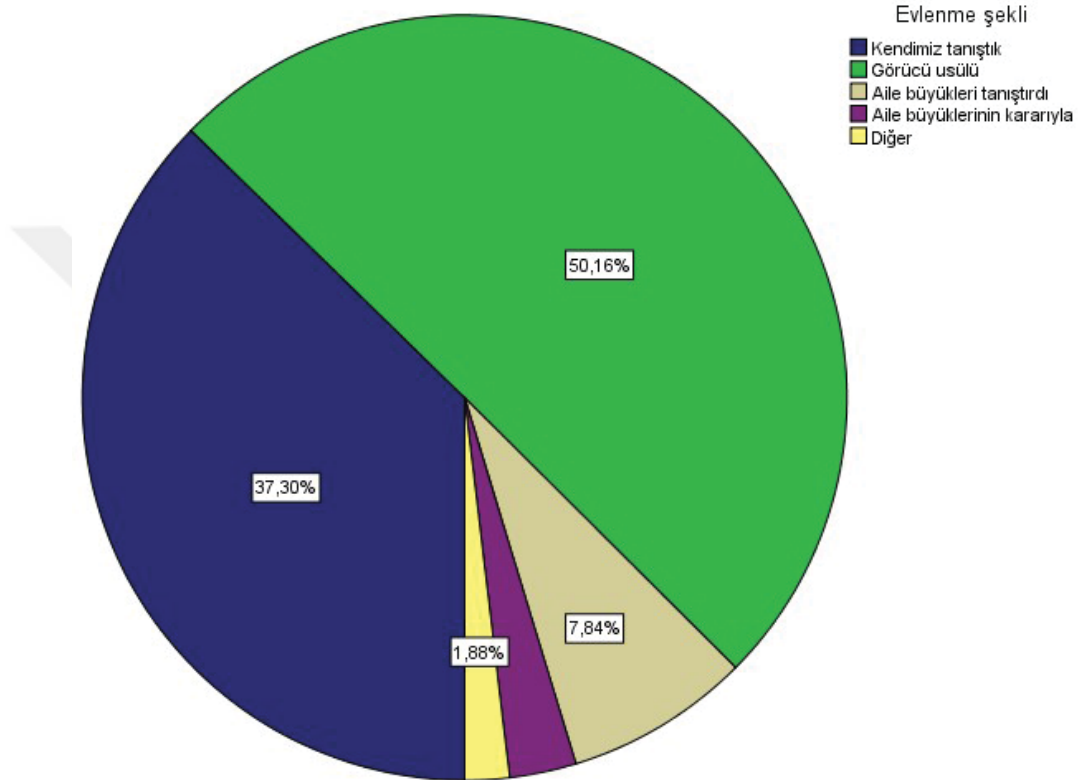
Tablo 4.2. Çalışmaya katılan kadınların medeni durumları dağılımı

Medeni durumu	Sayı	Yüzde
Evli	277	%72,9
Bekar	62	%16,3
Boşanmış	21	%5,5
Eşi ölmüş	20	%5,3
Toplam	380	%100,0

Çalışmaya katılan kadınların 380'i medeni durum sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt veren kadınların medeni durumunu gösteren bu tabloda kadınların 277'si (%72,9) evli, 62'si (%16,3) bekar, 21'i (%5,5) boşanmış, 20'sinin (%5,2) ise eşinin ölmüş

olduğu görülmektedir. Bu verilere dayanarak kadınların 21'inin (%5,5) medeni durumunun "boşanmış" olması bir kimse ile evli olmadığı anlamına geldiği, 62'sinin(16,3) zaten hiç evlenmemiş olduğu, 20'sinin (%5,3) eşinin ölmüş seçeneğini işaretlemesi nedeniyle toplam olarak çalışmaya katılan kadınların 103'nün (%26,6) bekar, (%72,7) 277'sinin ise evli olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 4.2).

Şekil 4.1. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların evlenme şekli dağılımını gösteren pasta grafiği.

Evlenmiş olan kadınların evlenme şekli verilerini içeren bu şekilde kadınların 119'u (%37,3) kendileri tanışarak, 160'ı (%50,1) görücü usulü, 25'i (%7,8) aile büyüklerinin tanıştırmaları yolu ile, 9'u (%2,8) aile büyüklerinin kararıyla, 6'sının (1,9) ise diğer yollarla evlilik yaptığı görülmektedir. Buna göre, kadınların 25'inin (%7,8) "aile büyüklerinin tanıştırmaları", 9'unun (%2,8) "aile büyüklerinin kararıyla" ve 160'ınının (%50,1) "Görücü usulü" şekliyle evlenmesi, toplam kadınların 194'ününün (%60,8) aile büyükleri ve çevrenin etkisi ile evlendiğini görmekteyiz (Şekil 4.1).

Tablo 4.3. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların çocuk sahibi olma durumu dağılımı

Çocuk	Sayı	Yüzde
Var	288	%76,4
Yok	89	%23,6
Toplam	377	%100,0

Çalışmaya katılan kadınların 377'si çocuk sahibi olup olmadığı sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 288'i (%76,4) çocuk sahibi iken, 89'unun (%23,6) çocuğu yoktur (Tablo 4.3).

Tablo 4.4. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların eğitim durumu dağılımı

Eğitim	Sayı	Yüzde
Okuryazar değil	12	%3,2
Sadece okuryazar	11	%2,9
İlkokul mezunu	95	%25,1
Ortaokul mezunu	44	%11,6
Lise mezunu	97	%25,6
Üniversite mezunu	109	%28,8
Yüksek lisans /doktora	11	%2,9
Toplam	379	%100,0

Çalışmaya katılan kadınların 379'u eğitim durumu sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 12'si (%3,2) okuryazar değil, 11'i (%2,9) sadece okur yazar, 95'i (%25,1) ilkokul, 44'ü (%11,6) ortaokul, 97'si (%25,6) lise, 109'u (%28,8) üniversite mezunu olup, 11'i (%2,9) ise yüksek lisans veya doktora yapmıştır. Buna göre "Yüksek lisans/ doktora" seçeneğini işaretleyen kadınların da "Üniversite mezunu" olduğu düşünüldüğünde toplam "Üniversite mezunu" kadın sayısının 120 (%31,7) olduğu görülmektedir. Çalışmaya katılan kadınların eğitim durumu bakımından Türkiye standartlarından daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 4.4).

Tablo 4.5. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların çalışma durumu dağılımı

Çalışma Durumu	Sayı	Yüzde
Çalışıyor	179	%47,6
Çalışmıyor	197	%52,4
Toplam	376	%100,0

Araştırmaya katılan kadınların 376'sı çalışma durumu sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 179'u (%47,6) çalışıyor, 197'si (%52,4) ise çalışmıyor (Tablo 4.5).

Tablo 4.6. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların ailelerinin aylık gelir düzeyi dağılımı

Aylık gelir	Sayı	Yüzde
0-1000 TL	112	%31,7
1000-2000 TL	94	%26,6
2000-3000 TL	81	%22,9
3000-4000 TL	23	%6,5
4000-5000 TL	22	%6,2
>5000 TL	21	%5,9
Toplam	353	%100,0

Araştırmaya katılan kadınların 353'ü ailenin aylık gelir durumu sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 112'sinin (%31,7) ailesinin aylık geliri 0-1000 TL, 94'ünün (%26,6) 1000-2000 TL, 81'inin (%22,9) 2000-3000 TL, 23'ünün (%6,5) 3000-4000 TL, 22'sinin (%6,2) 4000-5000 TL, 21'inin (%5,9) 5000 TL ve üzeri olarak görülmektedir. 2013-2014 yılı asgari ücret rakamlarının net 803,68- 891,04 TL olduğu düşünüldüğünde kadınların 112'sinin (%31,7), yani yaklaşık üçte biri gibi önemli bir bölümünün asgari ücret veya aşağısında gelire sahip olduğunu söyleyebiliriz (Tablo 4.6).

4.2.Kadınların Şiddete Maruz Kalma Durumu

Araştırmaya katılan kadınların 363'ü hangi davranışları şiddet olarak gördükleri sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt veren kadınların 331'i (%91,2) bazı fiziksel davranışları, 218'i (%60,1) duygusal davranışları, 210'u (%57,9) ekonomik davranışları, 208'i (%57,3) cinsel davranışları, 307'si (%84,6) sözlü davranışları, 236'sı (%65,0) ise bazı sosyal davranışları şiddet göstergesi olarak algılamaktadır (Tablo 4.7).

Tablo 4.7. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların hangi davranış türlerinin şiddet olabileceğine dair düşünceleri dağılımı

Davranış türü	Sayı	Yüzde
Fiziksel	331	%91,2
Duygusal	218	%60,1
Ekonomik	210	%57,9
Cinsel	208	%57,3
Sözlü	307	%84,6
Sosyal	236	%65,0
Diğer	6	%1,7

Tablo 4.8. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların babalarının annelerine şiddet uygulaması ile ilgili soruya verdikleri yanıtların dağılımı

Baba anneye şiddet uygular mıydı?	Sayı	Yüzde
Evet	118	%31,7
Hayır	254	%68,3
Toplam	372	%100,0

Babasının annesine şiddet uygulayıp uygulamadığı sorusuna yanıt veren 372 kadından 118'i (%31,7) babasının annesine şiddet uyguladığını belirtirken, 254'ü (%68,3) şiddet uygulamadığını belirtmiştir (Tablo 4.9).

Tablo 4.9. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların şiddete maruz kalıp kalmadıkları sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı

Şiddete maruz kaldınız mı?	Sayı	Yüzde
Evet	134	%36,4
Hayır	234	%63,6
Toplam	368	%100,0

Araştırmaya katılan kadınların 368'i daha önce şiddet görüp görmedikleri sorusuna yanıt vermiştir. Yanıt verenlerden 134'ü (%36,4) “şiddete maruz kaldınız mı?” sorusuna evet cevabını verirken, 234'ü (%63,6) hayır cevabını vermiştir. Bu tablodaki oranlara bakıldığında şiddete maruz kalan kadın sayısı toplam kadın sayısının üçte birinden fazladır (Tablo 4.10).

Tablo 4.10. Çalışmaya katılan kadınların evlenme şekli ile şiddet görme durumlarının karşılaştırılması

Evlenme Şekli	Şiddet görmüş (Sayı/Yüzde)	Şiddet görmemiş (Sayı/Yüzde)	Toplam (Sayı/Yüzde)
Kendileri Tanışarak	33 (%28,7)	82 (%71,3)	115 (%100)
Görücü usulü	69 (%44,5)	86 (%55,5)	155 (%100)
Aile büyüklerinin tanıştirması	8 (%33,3)	16 (%66,7)	24 (%100)
Aile büyüklerinin kararı	7 (%77,8)	2 (%22,2)	9 (%100)

Çalışmaya katılan kadınların evlenme şekilleriyle şiddet görme durumları karşılaştırıldığında, kendisi tanışarak evlenen kadınların şiddet görme oranı %28,7 iken görücü usulü yöntemi ile evlenen kadınların şiddet görme oranı %44,5'dir (Tablo 4.8). Bu sonuçlara göre görücü usulü ile evlenen kadınlar, kendisi tanışıp evlenen kadınlardan daha fazla şiddet görmektedir (p:0,049).

Kadınların eğitim seviyelerine göre şiddete maruz kalma durumlarına bakıldığında; okuryazar olmayan ve sadece okur yazar olan kadınların şiddet görme yüzdesi %75,0 ve %72,7 iken, ilkökul mezunu kadınların %41,1, ortaokul mezunu kadınların %34,1, lise mezunu kadınların %34,0, üniversite mezunu kadınların %25,7, yüksek lisans mezunu kadınlarda ise %18,2'dir (p <0,001).

Kadınların şiddet görme durumlarının annelerinin babalarından şiddet görüp görmemeleri ile ilişkilerine bakıldığında; annesi babasından şiddet gören kadınların eşinden ya da hayatındaki erkekten şiddet görme oranı %64,4 iken, annesi babasından şiddet görmemiş kadınların şiddet görme oranı %22,0'dır (p<0,001).

Kadınların şiddet görme durumları aylık gelir düzeylerine göre incelendiğinde ise; asgari ücretin 891 TL olduğu bilgisini dikkate alırsak ailelerinin aylık geliri 0-1000 TL arası olan kadınların şiddet görme oranı %51,8, 1000-2000 TL olan kadınların %40,4, 2000-3000TL olan kadınların ise %21,0, 3000-4000TL olan %21,7, 4000-5000TL olan %22,7, 5000TL den fazla olanlarda ise %19'dur (p<0,001).

Tablo 4.11. Anket sorusunu yanıtlayan kadınların maruz kaldıkları şiddet türleri dağılımı

Şiddet türü	Sayı (164)	Yüzde
Sözlü	118	%72,0
Fiziksel	89	%54,3
Sosyal	61	%37,2
Duygusal	60	%36,6
Ekonomik	45	%27,4
Cinsel	23	%14,0
Diğer	2	%1,2

Cevaplara göre kadınların 118'i (%72,0) sözlü, 89'u (%54,3) fiziksel, 61'i (%37,2) sosyal, 60'ı (%36,6) duygusal, 45'i (%27,4) ekonomik, 23'ü (%14,0) cinsel şiddete maruz kalmış ve 2'si (%1,2) ise diğer seçeneğini işaretlemiştir. "Şiddete maruz kaldınız mı?" sorusuna kadınların 134'ü evet cevabı verirken, maruz kalınan şiddet türü sorulduğunda 164 kadın soruyu yanıtlamıştır. 30 kadının aslında şiddete maruz kalmadım seçeneğini işaretleyip maruz kalınan şiddet türlerine cevap verdiği görülmektedir (Tablo 4.11). Bu durum kadınların yaşadıkları olayın aslında bir şiddet türü olduğunun farkında olmadıklarını göstermektedir.

Tablo 4.12. Ankete katılan kadınların şiddet görme sıklığı dağılımı

		Sayı	Yüzde
Hangi sıklıkta şiddete maruz kaldınız?	Ara sıra	117	%30,7
	Sık sık	26	%6,8
	Her zaman	11	%2,9
	Toplam	154	%40,4
Cevaplamamış		227	%59,6
Toplam		381	%100,0

Ankete katılan kadınların 154'ü ne sıklıkta şiddet gördükleri sorusuna yanıt vermişlerdir. Ankete katılan kadınlar arasında 117'si (%30,7) ara sıra, 26'sı (%6,6) sık sık, 11'i ise (%2,9) her zaman şiddet gördüğü söylemiştir (Tablo 4.12).

Tablo 4.13. Çalışmaya katılan kadınların şiddet gördükleri kişilerin dağılımı

Kimden şiddet gördünüz?	Sayı (N:381)	Yüzde
Eş	117	%30,7
Baba	39	%10,2
Kayınvalide	28	%7,3
Anne	22	%5,8
Kayınpeder	15	%3,9
Erkek arkadaş	11	%2,9
Kardeş	10	%2,6
Çocuk	6	%1,6
Büyükanne/büyükbaba	4	%1,0
Diğer	6	%1,6

Araştırmaya katılan kadınların 152'si daha önce kimden şiddet gördükleri sorusuna yanıt vermişlerdir. Buna göre çalışmaya katılan kadınların 117'si (%30,7) eşinden, 39'u (%10,2) babasından, 28'i (%7,3) kayınvalidesinden, 22'si (%5,8) annesinden, 15'i (%3,9) kayınpederinden, 10'u (%2,6) kardeşinden, 6'sı (%1,6) çocuğundan, 4'ü (%1,0) büyükanne/büyükbabasından ve 6'sı (%1,6) ise diğer kişilerden şiddet gördüğü belirtmiştir (Tablo 4.13). Yukarıdaki tabloya göre kadınlar şiddetin büyük bölümünü evlendikten sonra eşi ve eşinin ailesi tarafından görmüştür.

Tablo 4.14. Çalışmaya katılan kadınların şiddet görme sebepleri dağılımı

Neden şiddet gördünüz?	Sayı (N:153)	Yüzde
Karşılık verdiğim için	64	%41,8
Kıskançlık	46	%30,0
Kayınvalide/kayınpeder yüzünden	35	%22,9
Ekonomik sebepler	34	%22,2
Alkol/uyuşturucu etkisi	21	%13,7
İstenmediğim için	19	%12,4
Çocuklar yüzünden	16	%10,5
Bilmiyorum	14	%9,1
Cinsel sorunlar	10	%6,5
Namus uğruna	10	%6,5
Anne/baba nedeniyle	9	%5,9

Araştırmaya katılan kadınların 153'ü şiddet göre sebebi sorusuna yanıt vermişlerdir. Yanıt verenlerden 64'ü (%41,8) karşılık verdiği için, 46'sı (%30,0) kıskançlık, 35'i (%22,9) kayınvalide/ kayınpeder yüzünden, 34'ü (%22,2) ekonomik sebepler, 21'i (%13,7) alkol/uyuşturucu etkisi, 19'u (%12,4) istenmediği için, 16'sı (%10,5) çocuklar yüzünden, 14'ü (%9,1) bilmiyorum, 10'u (%6,5) namus uğruna, 9'u (%5,9) anne/ baba nedeniyle derken, 7'si (%4,6) diğer yanıtını vermiştir. Çalışmaya katılan kadınların şiddet görme sebepleri tablosunda 64 kişi %41,8'lik gibi yüksek bir oranla "karşılık verdiği için" seçeneği ilk sırada yer almıştır (Tablo 4.14). Bu sonuç erkeğin kadına şiddet uygulamasındaki en büyük nedenin kadının kendisini erkekle eş değer görüp, karşısında konuşması olarak görünmektedir.

Tablo 4.15. Şiddet gören kadınların yardım alıp almama durumlarının dağılımı

Şiddet nedeniyle yardım aldınız mı?	Sayı	Yüzde
Evet	32	20,8
Hayır	122	79,2
Toplam	154	100,0

Şiddet görmeleri nedeni ile yardım alıp almadıkları sorusuna 154 kadın cevap vermiştir. Buna göre, şiddet gören kadınların 32'si (%20,8) yardım aldığını, 124'ü (%79,2) yardım almadığını belirtmiştir (Tablo 4.15). Bu soruyu yanıtlayan kadınların neredeyse %80'i şiddet gördüğünde yardım almayı düşünmemiştir. Bu sonuçlar anketlerle ya da diğer araştırma yöntemleriyle ortaya konulan kadına şiddet rakamlarının aslında tam anlamıyla gerçeği yansıtmadığını göstermektedir.

Tablo 4.16. Şiddet gören kadınların yardım aldıkları yerlerin dağılımı

Kimden yardım aldınız?	Sayı (N:58)	Yüzde
Akraba	26	44,8
Polis/jandarma	16	27,6
Komşu	11	19,0
Sığınma evi	3	5,2
Diğer dernek	3	5,2
Diğer yerler	9	15,6

Şiddet nedeni ile yardım alan kadınların 26'sı (%44,8) akrabalarından, 11'i (%19,0) komşulardan, 16'sı (%27,6) polis/jandarmadan, 3'ü (%5,2) sığınma evinden, 3'ü (%5,2) diğer derneklerden, 9'u (%15,6) ise diğer yerlerden yardım aldıklarını belirtmiştir. Şiddet sonrası kadının bir ölçüde olsa aile mahremiyetini korumak, sorunları daha da büyütmemek gibi amaçlarla ilk yardım istediği kişi ya da kişiler %44,8'lik gibi bir oranla akrabaları olmuştur (Tablo 4.16). Ancak kadına şiddet uygulayan kişilerin çoğu da yine kadının yakın sosyal çevresi içinde yer almaktadır. (Tablo 4.13)

Tablo 4.17. Şiddet nedeni ile yardım almayan kadınların yardım istememe nedenleri dağılımı

Neden yardım istemediniz?	Sayı (N:123)	Yüzde
Ailem dağılmasın diye	42	%34,1
Başkaları duymasın diye	37	%30,0
Ne yapacağımı bilemediğim için	25	%20,3
Korktum	20	%16,3
Belki bir daha yapmaz diye	19	%15,4
Diğer	19	%15,4

Kadınlara yardım istememe nedenleri sorulduğunda 42 (%34,1) kişi ailesinin dağılmasından korktuğu için, 37 (%30,0) başkalarının duymasının istemediği için, 25 (%20,3) kişi ne yapacağını bilemediği için, 20 (%16,3) kişi korktuğu için, 19 (%15,4) kişi bir daha yapmayacağını düşündüğü için, 19 (%15,4) kişi ise diğer nedenlerle yardım istemediğini belirtmiştir (Tablo 4.17). Yukarıdaki sonuçlara bakıldığında şiddet gören kadının yardım istememesindeki en büyük sebep ailesinin dağılmasından korkması gibi görünse de tablodaki tüm diğer seçenekler bir bütün olarak önem taşımaktadır. Şiddet gören kadınların farklı açılardan öneme sahip birçok sebepten şiddet sonrası yardım talep etmedikleri görülmektedir.

Tablo 4.18. Ankete katılan kadınların tutum ve değer yargılarına yönelik önermelere katılıp katılmama durumları

Tutum ve değer yargıları ile ilgili önermeler	Katılıyorum (Yüzde)	Katılmıyorum (Yüzde)	Fikrim yok (Yüzde)
Kadına şiddet bazen gereklidir, kadın bazen bunu hak eder	52 (%13,6)	317 (%83,2)	12 (%3,1)
Kadına yönelik şiddet haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir	50 (%13,1)	311 (%81,6)	20 (%5,2)
Kadına yönelik şiddet, derecesi çok değilse kabul edilebilir	43 (%11,3)	321 (%84,3)	17 (%4,5)
Erkeğin beklentilerini yerine getirmezse kadına şiddet uygulanabilir	31 (%8,1)	331 (%86,9)	19 (%5,0)
Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir.	61 (%16,0)	302 (%79,3)	18 (%4,7)
Kadın kocasının söylediklerini sorgularsa koca dayak atabilir.	20 (%5,2)	344 (%90,3)	17 (%4,5)
Kadın kocasına karşı geldiği zaman kesinlikle cezalandırılmalıdır.	26 (%6,8)	335 (%87,9)	20 (%5,2)
Kadına yönelik şiddet, kadının kışkırtması söz konusu olduğunda kabul edilebilir.	56 (%14,7)	294 (%77,2)	31 (%8,1)
Erkeğin kadına şiddet uygulaması olağan bir davranıştır	29 (%7,6)	341 (%89,5)	11 (%2,9)
Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır	168 (%44,1)	192 (%50,4)	21 (%5,5)
Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet gösterebilmelidir.	22 (%5,8)	344 (%90,3)	15 (%3,9)
Kadın kocasına her şartta itaat etmelidir.	71 (%18,6)	283 (%74,3)	26 (%6,8)
Evdeki kararları erkek almalıdır, kadın da buna uymalıdır.	43 (%11,3)	328 (%86,1)	10 (%2,6)
Terbiye amaçlı şiddet desteklenebilir	34 (%8,9)	328 (%86,1)	10 (%2,6)
Erkeği şiddete kadın tahrik eder	68 (%17,8)	280 (%73,5)	33 (%8,7)
Dayak bir terbiye aracıdır.	21 (%5,5)	348 (%91,3)	12 (%3,1)
Kadın şiddet görüyorsa bunu başkalarına anlatmamalıdır	92 (%24,1)	258 (%67,7)	31 (%8,1)
Çiftler arasında şiddet varsa bunu kendi aralarında çözmeleri gerekir	218 (%57,2)	133 (%34,9)	30 (%7,9)
Kadın aile içi şiddete maruz kalıyorsa devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.	314 (%82,4)	48 (%12,6)	19 (%5,0)
Şiddet çözüm değildir.	340 (%89,2)	30 (%7,9)	11 (%2,9)
Kadın ve erkek arasına dayak girerse sevgi bağı yok olur.	324 (%85,0)	43 (%11,3)	14 (%3,7)
Eğer erkek kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır	231 (%60,6)	101 (%26,5)	49 (%12,9)
Erkek şiddet uygularsa kesinlikle eşler boşanmalıdır.	119 (%31,2)	194 (%50,9)	68 (%17,8)
Kadınlar erkeklerden her yönden daha zayıflardır	148 (%38,8)	215 (%56,4)	18 (%4,8)
Şiddet gören kişi karşısındakine benzer şekilde karşılık verebilir	124 (%32,5)	217 (%57,0)	40 (%10,5)
Kadın kocasına şiddet uygulayabilir.	64 (%16,8)	294 (%77,2)	23 (%6,0)

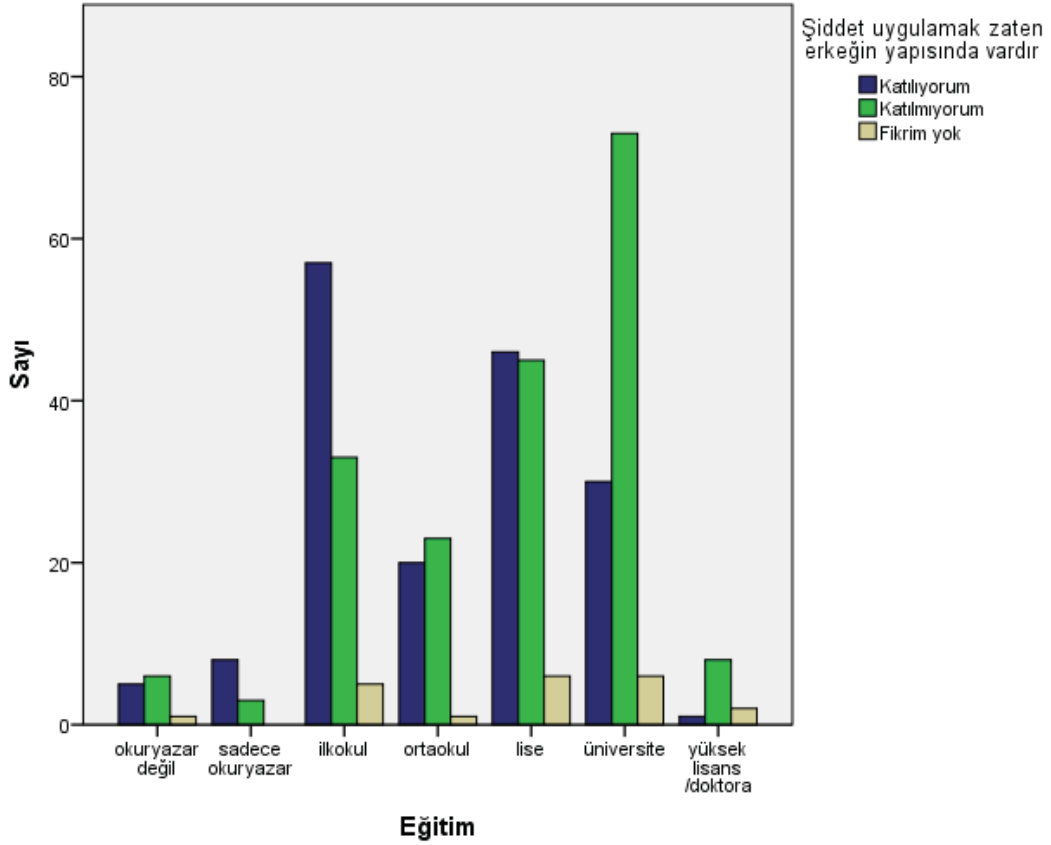
4.3. Kadınların Kadına Yönelik Şiddete Bakış Açıları

“Kadına şiddet bazen gereklidir, kadın bazen bunu hak eder” önermesinde kadınların 52’sinin (%13,6) katıldığını, “Kadına yönelik şiddet haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir” önermesine ankete katılan kadınların 50’sinin (%13,5) katıldığını, “Kadına şiddet derecesi çok değilse kabul edilebilir” önermesine kadınların 43’ünün (%11,3) katıldığını, “Erkeğin beklentilerini yerine getirmezse kadına şiddet uygulanabilir” önermesine kadınların 31’inin (%8,1) katıldığını, “Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir” önermesine kadınların 61’i (%16,0) katıldığını “Kadın kocasının söylediklerini sorgularsa koca dayak atabilir” önermesine kadınların 20’si (%5,2) katıldığını, “Kadın kocasına karşı geldiği zaman kesinlikle cezalandırılmalıdır” önermesine kadınların 26’sının (%6), katıldığını, “Kadına yönelik şiddet, kadının kışkırtması söz konusu olduğunda kabul edilebilir” önermesine kadınların 56’sının (%14,7) katıldığını görmekteyiz (Tablo 4.18). Kadınların yukarıdaki önermelere katılmaları şiddetin derecesi az olduğunda ya da şiddet için geçerli sebepler olduğunda erkeklerin kadına şiddet uygulayabilme haklarının olduğunu düşündüklerini göstermektedir. BAAK tarafından yapılan bir çalışmada kadınların %35,1’i bazı davranışlarından dolayı dayak yemeyi hak ettiklerini ifade etmişlerdir (BAAK, 1995). İçli ve Ögün tarafından hükümlü kadınlar üzerinde yapılan bir araştırmada kadınların %51,5’i kendilerine karşı yapılan kötü davranışları ve fiziksel şiddeti hak ettiklerini ve bu konuda kendilerini suçladıklarını ifade etmişlerdir (İçli ve Ögün, 2000).

“Erkeğin kadına şiddet uygulaması olağan bir davranıştır” önermesine ise kadınların 29’u (%7,6) katıldığını, “Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet gösterebilmelidir” önermesine kadınların 22’si (%5,8) katıldığını, “Kadın kocasına her şartta itaat etmelidir” önermesine kadınların 71’i (%18,6) katıldığını, “Evdeki kararları erkek almalıdır, kadın da buna uymalıdır” önermesine kadınların 43’ü (%11,3) katıldığını, “Terbiye amaçlı şiddet desteklenebilir” önermesini kadınların 34’ü (%8,9) katıldığını, “Erkeği şiddete kadın tahrik eder” önermesine kadınların 68’i (%17,8) katıldığını, “Dayak bir terbiye amacıdır” önermesine kadınların 21’i (17,8) katıldığını, “Kadınlar erkeklerden her yönden daha zayıftır” önermesine kadınların 148’i katıldığını ifade etmiştir (Tablo 4.18). Yukarıdaki erkek egemen toplum

yapısının fikirlerini yansıtan önermelere katılan kadınların, içinde buldukları hayat şartlarına uyum sağlayarak sosyalleştikleri, kadının erkekten bir hatta bir kaç adım geride durması gerektiği ve durmadığında erkekten gelecek olumsuz davranışları hak ettiği düşüncesini taşıdığı görülmektedir. Türkiye Nüfus Sağlık Araştırması'nın (2003) sonuçlarına göre; kadınların %39'u kocasının sözünü dinlememesi, yemeği yakması, parayı gereksiz yerlere harcaması, cinsel ilişkiyi reddetmesi gibi nedenlerden herhangi birinin gerçekleşmesi durumunda kocasının karısını dövmesi için haklı gerekçesi olacağını ifade etmişlerdir (HÜNEE, 2003). Başka bir araştırmada kadınların %55'i kadının dövülebileceği bazı durumlar olduğunu belirtmişlerdir (Vatandaş, 2003). Şenol ve Yıldız'ın 3500 kadınla yapmış oldukları araştırmada kadınların %14,9'u şiddet "bazen gereklidir" ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir (Şenol ve Yıldız, 2013).

KSGM'nin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutum ölçeği sonuçlarına göre ise kadınların, bazı durumlarda erkeklerin eşlerini dövebileceğini söyleyenlerin oranı %14, bir kadının tavır ve davranışlarından ailenin erkeğinin sorumlu olduğunu düşünen kadınların oranı ise %47'dir (HÜNEE, 2009).

Şekil 4.2. “Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır.” önermesine verile cevapların eğitim seviyesine göre karşılaştırılması.

“Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır” önermesine 168 kişi (%44,1) “katılıyorum”, 192 kişi (%50,4) “katılmıyorum”, 21 kişi (%5,5) ise “fikrim yok” seçeneğini işaretlemiştir (Tablo 4.18). Yukarıdaki şekilde eğitim seviyelerine göre kadınların önermeye katılıp katılmama durumlarına bakılmıştır. Buna göre kadınların eğitim seviyesi arttıkça önermeye katılma oranı düşmektedir. Özellikle üniversite mezunu kadınların önermeye katılma oranı oldukça düşük olduğu gözlenmektedir. Okuryazar olmayan, okuryazar ve ilköğretim mezunu kadınların önermeye katılma oranı ise oldukça yüksektir.

“Şiddet çözüm değildir” önermesine kadınların 340’ı (%89,2) katıldığını, “Çiftler arasında şiddet varsa bunu kendi aralarında çözmeleri gerekir” önermesine kadınların 218’i (%57,2) katıldığını, “Kadın şiddet görüyorsa bunu başkalarına anlatmamalıdır” önermesine kadınların 92’si (%24,1) katıldığını belirtmiştir. Yukarıdaki önermelerden kadınların büyük çoğunluğu şiddet durumunda kadının susması, yaşadıklarını aile mahremiyetini korumak, ailesinin dağılmasını önlemek,

çocuklarını korumak gibi amaçlarla başkalarına anlatmaması gerektiği sonucu çıkmaktadır. Benzer bir çalışma sonucuna göre; KSGM' nin araştırmasında kadın herhangi bir konuda eşiyle aynı fikirde değilse tartışmamalı ve susmalıdır diyen kadınların oranı %49' dur (HÜNEE, 2009).

Türkiye'deki kadınların %22'sinin eşlerinin fiziksel şiddetine maruz kaldığı, %45'inin şiddet sonrasında hiçbir şey yapmadığı saptanmıştır (PIAR- Gallup, 1992). Gelles araştırmasında kadının şiddet gördükten sonra yardım almama ve evi terk etmeme nedenlerini şu şekilde açıklamıştır; Kadınların kendilerine güvenleri yoktur, eşlerinin değişip kendilerine karşı daha iyi davranacağına inanırlar, ekonomik yetersizlikler, çocukların varlığı, tek başlarına yapamayacaklarını düşünürler, boşanmış kadınların toplumda hoş karşılanmadığına inanırlar, çocuklu kadınların bir iş bulmaları daha zor olduğunu düşünürler (Gelles, 1976). Erkek egemen toplum yapısının kurallarıyla büyüyen kadınların şiddet sonrası yukarıdaki sebepleri de düşünerek yaşadığı şiddeti sineye çekmesi ve bunun geleceği bakımından daha mantıklı bir karar olduğunu düşünmesi yadırganmayacak bir durum olarak görünmektedir.

“Kadın aile içi şiddete maruz kalıyorsa devlet tarafından koruma altına alınmalıdır” önermesine kadınların 314'ü (%82,4) katıldığını, “Kadın ve erkek arasına dayak girerse sevgi bağı yok olur” önermesine kadınların 324'ü (%85) katıldığını, “Eğer erkek kadına şiddet uygularsa kesinlikle tutuklanmalıdır” önermesine kadınların 231'i (%60,6) katıldığını, “Erkek şiddet uygularsa kesinlikle eşler boşanmalıdır” önermesine kadınların 119'u (31,2) katıldığını, “ Şiddet gören kişi karşısındakine benzer şekilde karşılık verebilir” önermesine kadınların 124'ü (%32,5) katıldığını, “Kadın kocasına şiddet uygulayabilir önermesine kadınların 64'ü (%16,8) katıldığını belirtmiştir (Tablo 4.18). Ataerkil toplum yapısını içselleştiren ve hayatını bu şekilde devam ettiren kadınların yanı sıra kadının içinde bulunduğu durumdan şikayetçi olan, kadının yerinin toplum içinde erkeğin yanı olduğunu düşünen kadınların var olduğu yukarıdaki önermelere verilen cevaplardan anlaşılmaktadır.

Tablo 4.19. Yaş, eğitim durumu ve gelir seviyesinin kadınların tutum ve değer yargıları üzerindeki etkisi (Anlamlı olanlar ($p<0,05$) koyu renkte yazılmıştır.)

Tutum ve değer yargıları	Yaş		Eğitim		Gelir	
	F	P değeri	F	P değeri	F	P değeri
Kadına şiddet bazen gereklidir, kadın bazen bunu hak eder	1,549	0,214	7,281	0,001	6,149	0,002
Kadına yönelik şiddet haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir	5,223	0,006	10,44	0,000	8,720	0,000
Kadına yönelik şiddet, derecesi çok değilse kabul edilebilir	5,258	0,006	9,365	0,000	6,876	0,001
Erkeğin beklentilerini yerine getirmezse kadına şiddet uygulanabilir	9,689	0,000	9,888	0,000	2,917	0,055
Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir.	2,327	0,099	6,734	0,001	12,65	0,000
Kadın kocasının söylediklerini sorgularsa koca dayak atabilir.	10,37	0,000	12,29	0,000	4,725	0,009
Kadın kocasına karşı geldiği zaman kesinlikle cezalandırılmalıdır.	9,310	0,000	13,34	0,000	5,637	0,004
Kadına yönelik şiddet, kadının kışkırtması söz konusu olduğunda kabul edilebilir.	7,654	0,001	11,130	0,000	11,476	0,000
Erkeğin kadına şiddet uygulaması olağan bir davranıştır	2,885	0,057	1,986	0,139	2,707	0,068
Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır	1,826	0,163	10,68	0,000	12,45	0,000
Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet gösterebilmelidir.	3,157	0,044	3,633	0,028	1,366	0,257
Kadın kocasına her şartta itaat etmelidir.	12,44	0,000	23,03	0,000	8,539	0,000
Evdeki kararları erkek almalıdır, kadın da buna uymalıdır.	19,30	0,000	17,211	0,000	6,192	0,002
Terbiye amaçlı şiddet desteklenebilir	4,425	0,013	4,587	0,011	4,703	0,010
Erkeği şiddete kadın tahrik eder	1,859	0,157	2,541	0,080	7,037	0,001
Dayak bir terbiye aracıdır.	3,403	0,034	7,948	0,000	5,766	0,003
Kadın şiddet görüyorsa bunu başkalarına anlatmamalıdır	9,134	0,000	27,49	0,000	9,969	0,000
Çiftler arasında şiddet varsa bunu kendi aralarında çözmeleri gerekir	4,147	0,017	15,80	0,000	18,88	0,000
Kadın aile içi şiddete maruz kalıyorsa devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.	1,471	0,231	0,261	0,770	0,632	0,532
Şiddet çözüm değildir.	0,308	0,735	0,464	0,629	0,580	0,560
Kadın ve erkek arasına dayak girerse sevgi bağı yok olur.	2,017	0,135	4,326	0,014	1,091	0,337
Eğer erkek kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır	2,541	0,080	5,989	0,003	2,055	0,130
Erkek şiddet uygularsa kesinlikle eşler boşanmalıdır.	4,398	0,013	6,350	0,002	4,656	0,010
Kadınlar erkeklerden her yönden daha zayıflardır	4,264	0,015	15,35	0,000	8,838	0,000
Şiddet gören kişi karşısındakine benzer şekilde karşılık verebilir	0,326	0,722	0,331	0,718	3,040	0,049
Kadın kocasına şiddet uygulayabilir.	0,927	0,397	0,825	0,439	5,118	0,006

Yukarıdaki ANOVA testinde kadınların tutum ve değer yargıları ile yaş, eğitim ve gelir düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı saptanmaya çalışılmıştır. Tabloya göre; kadınların 26 önermeden 15'ine verdiği cevaplar kadının yaşından etkilenmekte, kadının kadına şiddet konusundaki tutum ve değer yargıları ile kadınların yaşları arasında anlamlı ilişki olduğu anlaşılmaktadır (Tablo 4.19). Kadının yaşından etkilenen önermeler, çoğunlukla erkek egemen toplum yapısının öğretilerinden olan erkek üstünlüğünü, kadının şiddeti bazen hak edebileceğini, erkeğin beklentileri karşılanmazsa kadını dövebileceğini, kadının şiddet gördüğünde sineye çekip susması gerektiğini ve kadının zayıflığını onaylayanlar olmuştur.

Kadının yaşından etkilenmeyen, yaş ile aralarında anlamlı ilişki bulunmayan 11 önerme kadınların yüksek oranda katıldığı önermeler olmuştur. “Şiddet çözüm değildir” önermesi %89,2 gibi yüksek bir oranla, “kadınla erkek arasına dayak girerse sevgi bağı yok olur” önermesi %85,0 ile kadınlar tarafından onaylanmıştır (Tablo 4.18). Kadınların yanıtlarından kesinlikle emin ve kararlı oldukları önermeler ile kadınların yaşı arasında anlamlı bir ilişki görülmemiştir. Kadınların kadına şiddet konusundaki tutum ve değer yargılarının yaş düzeyinden, eğitim ve gelir düzeyine göre daha az etkilendiği dikkat çekmektedir (Tablo 4.19).

Tablodaki 26 önermeden 21 tanesi kadının eğitim seviyesinden etkilenmekte, kadının kadına yönelik şiddet konusunda tutum ve değer yargıları ile eğitim seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Kadının eğitim seviyesi ile çoğu tutum ve değer yargıları arasındaki ilişki yüksek derecede anlamlıdır. Kadınların eğitim seviyesinden etkilenmeyen 5 önerme, “kadın şiddet görüyorsa devlet tarafından koruma altına alınmalıdır”, “şiddet çözüm değildir”, “şiddet gören kişi karşısındakine benzer şekilde karşılık verebilir”, “kadın kocasına şiddet uygulayabilir” gibi içinde ataerkil yapının kurallarını barındırmayan, kadın ve erkek ilişkisinin eşitliğine yönelik oluşturulmuş önermelerdir (Tablo 4.19).

Kadınların tutum ve değer yargılarının gelir düzeyine göre değişip değişmediğine bakıldığında; tablodaki 26 önermeden 20 tanesinin eğitim ile arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Kadınların kadına yönelik şiddet konusundaki algıları kadınların gelir düzeyinden oldukça etkilendiği, yaş ve eğitim düzeylerinden

etkilenmeyen önermelerin, gelir düzeyinden de etkilenmediği saptanmıştır (Tablo 4.19).

Kadınların kadına yönelik şiddet algılarını tespit etmek amacıyla yapılan ANOVA testinin sonuçlarına göre yaş, eğitim ve gelir düzeyi kadınların kadına şiddet algıları üzerinde etkili olmakta, özellikle ataerkil toplum yapısının kurallarını yansıtan önermelerde bu etki oldukça dikkat çekmektedir.

GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

“Fiziksel, psikolojik, ekonomik ya da cinsel içerikli birtakım eylemlerde bulunmak suretiyle, bu eylemlere maruz kalan kimselerin maddi-manevi bütünlüğünü, temel hak ve özgürlüklerini ihlal eden ya da geçici süre ile bu hakların kullanılmasını engelleyen her türlü eylem” (HÜNEE, 2008) olarak tanımlanan şiddet, tüm dünyada yaş, kimlik, milliyet, din ve sınır tanımayan salgın bir hastalık gibi yayılmıştır. Aile içinde ve tüm sosyal hayatın her aşamasında karşımıza çıkabilen şiddet davranışları yalnız ülkemizde değil, dünya genelinde de en çok kadına yönelik olarak gerçekleştirilmektedir.

Aile içinde kadına yönelik şiddetin ortaya çıkmasında ataerkil toplum yapısından, şiddet ortamında şiddete maruz kalarak büyümeye, alkol ve madde kullanımından, stres, saldırganlık, ekonomik yetersizliğe ve akademik anlamdaki eğitimsizliğe kadar birçok sebep sayılabilir.

En büyük ve en yaygın insan hakları ihlallerinden biri olarak kabul edilen kadına yönelik şiddet, ülkemizde yıllar boyunca aile içi bir mesele olarak algılanmış ve bu konuda konuşmak ayıp sayılmıştır. Bu nedendir ki insanoğlunun varoluşundan bu yana gerçekleştiği bilinen kadına şiddet olayları ancak son yıllarda net ve açık bir şekilde telaffuz edilir olmuştur. Gerek yazılı ve görsel basında gerekse diğer sosyal iletişim platformlarında duyurulmuş, üniversiteler, araştırma şirketleri, devlet kurumları ve kadın dernekleri gibi birçok kurum tarafından kadına yönelik şiddet konusunda araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Kadınların maruz kaldığı şiddetin durdurulması, azaltılması ya da en azından duyurulması amaçlanarak yapılan tüm bu çalışmalar yaşanan şiddet olaylarını durdurmak şöyle dursun azaltmasını bile sağlayamamıştır; fakat gizli, konuşulması ayıp sayılan kadına uygulanan şiddeti

herkes tarafından bilinir konuşulur duruma getirmiştir. Tüm bu girişimlere rağmen şiddete uğrayan kadın sayısı her geçen gün artmaya devam etmiştir. Kadına şiddeti önlemeye ve azaltmaya yönelik yapılan her bir çalışmanın, organizasyonun, kurulan her bir kadın sığınma evinin büyük önem taşıdığı aşikardır.

Nevşehir merkezde yaşayan, şiddete maruz kalmış ya da kalmamış kadınların kadına şiddet algısını tespit etmek amacıyla 16 yaş ve üstü 381 kadın çalışmamıza katılmıştır. Çalışmaya katılan kadınların %72,9'u evlidir. Aile içinde şiddete maruz kalan kadınların evli ya da çocuklu olup olmadığı kadının şiddet karşısında nasıl davrandığı ile yakından ilgidir. Kadınların yarısından fazlasının aile büyükleri ve çevrenin etkisiyle evlendiği, evlilik şeklinin şiddet görme durumları üzerinde dramatik bir etkisi olduğu, geçmişi çok eski olan görücü usulü evliliğin günümüz kadın erkek ihtiyaçları dikkate alındığında bireylerin evlenmesinde artık geçerli bir yöntem olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Çalışmaya katılan kadınların eğitim seviyeleri düştükçe aile içi şiddet görme oranları yükselmektedir. Okuryazar olan ve olmayan kadınların şiddet görme oranı %75,0 iken üniversite mezunu olan kadınların şiddet görme oranı %25,7 olarak tespit edilmiştir. Kadınların eğitim seviyesinin yükselmesi ile şiddete uğramaları arasında ters bir orantı olduğu anlaşılmıştır. Kadınlar her ne kadar eğitim durumları, ekonomik gelirleri, yaşadığı sosyal çevre vb. birbirlerinden farklı olsa da birçoğu hayatının bir döneminde şiddete uğramış ve uğramaya devam etmektedirler. Kadınların eğitim seviyesi ve gelir düzeyi arttıkça maruz kalınan bu şiddeti onaylamama oranı da artmaktadır. Eğitilmiş, sosyoekonomik olarak bağımsız, kendi parasını kazanarak hayatın içinde var olan kadınların büyük çoğunluğunun erkek egemen toplum yapısını ve bunun sonuçlarından biri olan kadına yönelik şiddeti reddettiği görülmektedir

Çalışmaya katılan kadınların sırasıyla fiziksel şiddeti, sözlü şiddeti, sosyal kısıtlamaları şiddet olarak tanımladıklarını görülmektedir. Şiddet denildiğinde ilk akla gelen ve diğer şiddet türlerinden daha çok üstünde durulan şiddet türünün fiziksel şiddet olduğu görülmektedir. Genellikle fiziksel şiddetle beraber görülen

şiddet türü olan sözel şiddet en az fiziksel şiddet kadar kadınların canını yakan ve üstünde durulan şiddet türü olmuştur.

Nevşehir’de yaşayan ve çalışmaya katılan kadınların %30,7’si eşlerinden şiddet görmüştür. Çalışma sonuçlarına göre Nevşehir’de yaşayan ve çalışmaya katılan kadınların %36,4’ü hayatının herhangi bir döneminde eşinden, diğerleri baba, kayınvalide, anne ve diğerlerinden şiddet görmüştür şiddete maruz kalmıştır. Nevşehir’deki kadınların %30,7’si aile içinde en çok eşlerinden şiddet gördüğü, ve en sık maruz kaldıkları şiddet türünün sözel şiddet olduğu bunu fiziksel şiddetin takip ettiği saptanmıştır.

Babası annesine şiddet uygulayan kadınların annesi şiddet görmeyen kadınlardan çok daha fazla eş şiddetine maruz kaldığı, büyürken şiddete tanık olmanın eş seçiminde, yetişkinlik dönemlerinde başlarına gelen şiddet ve buna benzer olayları algılama biçimlerinde fark yarattığı bu sonuçlara bakılarak söylenebilir.

Kadınların en çok şiddet görme sebeplerinin başında “karşılık vermesi” gelirken ikinci sırada “kıskançlık” yer almış ve şiddet gören kadınların sadece 1/5’i yardım istemiştir. Yüksek eğitim görmüş kadınların eğitim seviyesi düşük kadınlara göre çok daha az yardım istediği görülmektedir. Bu sonuçlara göre şiddet gören kadınların birçoğu, özellikle eğitim düzeyi yüksek olanlar, sosyoekonomik olarak güçlü ya da güçsüz fark etmeksizin çeşitli sebeplerden ötürü başkalarından yardım almayı tercih etmemektedirler. Kadınların şiddet sonrası yardım almamalarında özellikle yüksek eğitilmiş kadınlarda yaşadığı durumun anlatılmasının verdiği kaygı ve utanç da önemli bir etken olarak göze çarpmaktadır.

Sonuçlar incelendiğinde ailelerin maddi gelirleri arttıkça kadınların şiddet görme yüzdesinde azalma, maddi gelirleri azaldıkça kadınların şiddet görme yüzdelerinde artma gözlenmektedir. Maddi olanaksızlıkların ailenin huzurunu bozan, ailede kadına şiddeti tetikleyen bir unsur olduğu görülmüştür.

Kadınların yaş seviyelerinin kadına şiddet algıları üzerinde etkili olduğu, özellikle erkeğin kadına şiddet uygulamasını onaylayan fikirler ile kadınların yaş seviyeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir.

Yapılan çalışmada kadınların kadına şiddet konusundaki tutum ve değer yargılarına yönelik cümlelere katılıp katılmama durumlarına bakılacak olursa;

Çalışmada kadının kadına yönelik şiddete yönelik tutum ve değer yargılarının “şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır”, “kadına şiddet bazen gereklidir kadın bazen bunu hak eder”, “erkeği şiddete kadın tahrik eder” ve “kadın kocasına her şartta itaat etmelidir” gibi önermelere katılmaları günümüzde hala kadınların kendilerine yönelik şiddeti ve bu şiddetin hayatının bir parçası olmasını kabul ettiğini göstermektedir. Çalışmaya katılan kadınların yarıya yakını erkeğin kadına şiddet uygulamasını erkek olması ve varoluşuyla ilişkilendirmiş, uygulanan şiddeti ataerkil yapı kurallarının öğrettiği şekliyle meşrulaştırma yolunu seçmiştir.

“Şiddet uygulamak erkeğin yapısında vardır” önermesi kadınların eğitim düzeylerine göre incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi arttıkça önermeye katılma yüzdeleri düşmekte eğitim seviyesi düştükçe katılma yüzdeleri artmaktadır. Her ne kadar düzenli bir artış göstermese de özellikle üniversite ve yüksek lisans/doktora eğitim seviyesindeki kadınların bariz şekilde önermeye katılmadıkları görülmektedir.

“Çiftler arasında şiddet varsa bunu kendi aralarında çözmeleri gerekir” Önermesine kadınların %57,2’ si katılıyorum yanıtını vermiştir. Bu çalışmaya katılan kadınların önemli çoğunluğu erkek tarafından uygulanan şiddetin iki kişi arasında kalması gerektiğine inanmakta ve bu nedenle şiddete maruz kaldığında kimseden yardım talebinde bulunmamaktadır.

“Kadınlar erkeklerden her yönden zayıftır” önermesine kadınların %38,8’i katıldığını görüyoruz. Buna göre ankete katılan kadınlar arasında erkeğin genetik olarak getirdiği özellikler nedeniyle şiddet uygulamasının kadına göre daha kolay olduğu algısı dikkat çekmektedir. Kişilerin cinsiyetlerine göre güçlü ya da zayıf, sakin ya da şiddete meyilli olabileceği kadınlar arasında oldukça yaygın bir kanıdır. Karşı cinsten her yönden zayıf olduğunu düşünen kadınların hem ataerkil yapının sunduğu erkek egemenliğini kabul ettiğini hatta içselleştirdiği hem de günümüz toplum hayatı içinde bir erkek kadar üretici konumda yer aldığı görülmektedir.

Nevşehir’de yaşayan kadınların büyük çoğunluğu kadına uygulanan şiddeti hiçbir şekilde onaylamamakta ve şiddetin bütün türlerini yanlış ve olmaması gereken bir durum olarak düşünmektedirler.

Günümüzde erkek, eş şiddetini kadının hayatından çıkarmak, kadını ve kız çocuklarını şiddetten korumak için sadece kız çocuklarını eğitmek, onlara maddi imkanlar sağlamak yeterli olmamaktadır. Ataerkil bir toplumda yaşıyorken anne - babalarımızın, büyüklerimizin bize ne öğrettiği ve büyürken neye şahit olduğumuz çok büyük önem taşımaktadır. Bu konuda toplumun eğitilmesi, özellikle anne babaların kadın erkek cinsiyet farkının kişilere herhangi bir imtiyaz sağlayamayacağını öğrenmeleri ve onların da çocuklarına öğretmesi, şiddete yönelik farkındalığı arttıracak içeriğin okul müfredatına eklenmesi gerekmektedir.

Kamu ve özel medya kuruluşlarının televizyon kanallarında, yazılı basında ve hatta sosyal medyada şiddet saklamama ile ilgili bilgilendirici mesajların yaygınlaştırılması çok sayıda şiddet mağdurunu ulaştırmak açısından önemlidir.

Kadına yönelik şiddeti önlemenin yanı sıra şiddet görmüş kadınlara sahip çıkmanın da kadınları şiddetten korumada büyük önem taşımaktadır. Şiddet görmüş, hayati tehlikesi olan ve gidecek yeri olmayan kadınlara yönelik Nevşehir’de devlet tarafından kurulan kadın sığınma evlerinin sayısının ve kapasitesinin artırılması bunlardan biridir. Hatta bunu sadece devletin görevi olarak düşünmeden hayırseverlerin ve iş adamlarının da bu konuda kadınlarımıza ve çocuklarımıza sahip çıkmaları gerekmektedir. Böylece gün geçtikçe sayısı artan şiddet olayları yüzünden mağdur, çaresiz ve bir başına kalmış kadına hayata tutunabilme seçeneği sunulmuş olacaktır.

Sığınma evlerinde kalan kadınların maddi olarak kendi hayatlarını devam ettirmelerini ve şiddet gördükleri ortama geri dönmeye mecbur kalmalarını engellemek için iş başvurularında onlara öncelik tanınmalıdır.

Kadının erkek şiddeti karşısında güçlü durmasının başka bir yolu güvenlik güçlerini tamamı ile kadına yönelik korumacı bir tavır sergileyerek kadının daha da korkmasını engelleyerek şiddet ortamından rahatlıkla çıkmasını sağlamak olmalıdır.

KAYNAKÇA

Ağaoğlu G (2007) Atatürk'ün Kadın Hakları Üzerindeki Görüşleri ve Günümüzde Kadın Hakları,

<https://web.archive.org/web/20120307033500/http://www.ataturksitesi.com/makaleler/mak01.htm> (18.06.2019)

Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı (2015) Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Alo 183 Çağrı Merkezi, <https://alo183.ailevecalisma.gov.tr/alo-183> (13.05.2019)

Akın A (2003) *Toplumsal Cinsiyet Sağlık ve Kadın* (Hacettepe Üniversitesi Yayınları, Ankara).

Akkaş İ, Uyanık Z (2016) Kadına Yönelik Şiddet. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi* 6 (1) :32-42

Altınay A, Arat Y (2007) *Türkiye’de Kadına Yönelik Şiddet* (Punto Yayınevi, İstanbul).

Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (2008) *4320 Sayılı Ailenin Korunmasına Dair Kanunun ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma* (T.C. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara)

Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu (1995) *Aile içi şiddetin sebep ve sonuçları* (Bizim Büro Basımevi, Ankara)

Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2008) *Aile İçi Şiddetle Mücadele El Kitabı* (T.C Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü, Ankara)

Bolat G (1983) “*Cumhuriyet Öncesi Kadın Dernekleri*” Atatürk ve Kadın Hakları (Türk Ticaret Bankası Yayınları, Ankara)

Büker S, Kıran A (1999) *Reklamlarda Kadına Yönelik Şiddet* (Alan Yayıncılık İstanbul)

Caporal B (1982) *Kemalizmde ve Kemalizm Sonrasında Türk Kadını* (Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara)

Ceylan BP (2019) Aile İçindeki Öfke ve Saldırganlığın Çocuklara Yansımaları, *Hürriyet Aile*, http://www.hurriyetaile.com/cocuk/cocuk-sagligi/aile-icindeki-ofke-ve-saldirganligin-cocuklara-yansimalari_27792.html (27 Mayıs 2019)

Çakır S (1994) *Osmanlı Kadın Hareketi* (Metis Yayınları, İstanbul)

Demirdağ MF (2017) Küreselleşme ve feminizm üzerine bir araştırma. *Sosyolojik Düşün* 2(1):55-63

DiJulio K (1998) *Families in crisis: Family Violence*. Varcarolis EM (Ed) *Foundations of psychiatric mental health nursing 3rd ed.* (WB Saunders, Philadelphia)

Dindaş H (2008) Kadına Yönelik Eş Şiddetinin Sosyoekonomik Durum ve Yaşam Kalitesi ile İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

DSÖ (2001) *Putting Women First: Ethical and Safety Recommendations for Research on Domestic Violence Against Women* (DSÖ, Geneva)
<http://www.who.int/gender/violence/womenfirtseng.pdf> (3 Mart 2019).

DSÖ (2002) *World Report On Violence and Health* (DSÖ, Geneva)
http://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/ (3 Mart 2019).

DSÖ (2005) *Multi- Country Study on Women's Health and Domestic Violence against Women, Initial Result on Prevalance, Health Outcomes Women's Responses* (DSÖ, Genova)

Düvenci N (2004) *Cinsel suçlar ve kadın mağdurun korunması* (BİA Haber Merkezi, İstanbul) <https://bianet.org/bianet/kadin/47797-cinsel-suclar-ve-kadin-magdurun-korunmasi> (17 Mayıs 2019).

Ekmekvegül.net (2017) Aile Bakanı'ndan müjde (2): Kadın Konukevleri yaygınlaşacak. <https://ekmekvegul.net/guncel-dosya/aile-bakanindan-mujde-2-kadin-konukevleri-yayginlasacak> (16 Mart 2019).

Ersöz AG (1997) Cinsiyet rollerine ilişkin beklenti, tutum, davranışlar ve arası sorumluluk paylaşımı (Kamuda çalışan yönetici kadınlar örneği). Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Ankara.

Feyzioğlu T (1986) Atatürk ve Kadın Hakları. *Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi* 2(6):586–587

Gelles RJ (1976) Abused Wives: Why Do They Stay? *Journal of Marriage and the Family*, 38 (4):659-668

Giray HKP, Sönmez Y, Meseri R, Karakuş N, Yücecin N ve Günay T (2005) Gebelikte aile İçi Şiddet ve Etkileyen Etmenler. *Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi* 14:217-20.

Goleman D (2012) *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ* (Random House Publishing Group, New York City).

Güler N, Tel H ve Özkan Tuncay FÖ (2005) Kadının Aile İçinde Yaşanan Şiddete Bakışı. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* 27 (2): 51–56.

Gürbüz S, Şahin F (2015) *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri* (Seçkin Yayıncılık, Ankara)

Gürkan ÖC, Coşar F (2009) Ekonomik Şiddetin Kadın Yaşamındaki Etkileri, *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi* 2(3): 124-129.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2003) *Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması* (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, Sağlık Bakanlığı Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması Genel Müdürlüğü, Devlet Planlama Teşkilatı ve Avrupa Birliği, Ankara)

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009) *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet 2008* (Elma Teknik Basımevi, Ankara).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2014), *2013 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması* (Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Kalkınma Bakanlığı ve TÜBİTAK, Ankara).

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2015) *Türkiye’de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet 2014*. (Elma Teknik Basım Matbaacılık, Ankara)

Heise L, Ellsberg M, Gottemoeller M, (1999) *Ending Violence Against Women Population Reports, Series L, No. 11* (Population Information Program, Center for Communication Programs, The Johns Hopkins University School of Public Health, Baltimore)

Hıdıroğlu S, Topuzoğlu A, Ay P, Karavuş M (2006) Kadın ve çocuklara karşı fiziksel şiddeti etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi: İstanbul'da sağlık ocağı tabanlı bir çalışma. *Yeni Sempozyum Dergisi* 44(4):196-202

Hürriyet Haber (2015) Nevşehir Kadına Şiddet Olaylarında Türkiye'de 11. Sıra Yer Alıyor, <http://www.hurriyet.com.tr/nevsehir-kadina-siddet-olaylarinda-turkiye-de-11-sira-yer-aliyor-37215846> (18 Eylül 2018)

Howard Zophy A, Kavenik FM (1990) *Handbook of American Women's History* (Garland Press, New York)

İçli T, Öğün A (2000) "Türkiye'nin Sosyo-Kültürel yapısında Aile, Evlilik ve kadın Suçluluğu: Fail-Mağdur İlişkisi", Uluslararası 4. Türk Kültürü Kongresi Bildirileri (Atatürk Kültür Merkezi Yayınları, Ankara)

İlkkaracan P, Gülçür L, Arın C, (1996) *Sıcak Yuva Masalı: Aile İçi Şiddet ve Cinsel Taciz* (Metis Yayınları, İstanbul).

İncecik Y, Kurdak H, Özcan S, Akpınar E, Saatçı E ve Bozdemir N (2009) Eş Şiddeti ve Aile Hekimliği. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care* 3(1):1-7.

Jina R, Thomas LS, (2013) Health Consequences of Sexual Violence Against Women. *Best Pract Res Clin Obstet Gynaecol* 27 (1):15-26.

Kağıtçıbaşı Ç (1990) *İnsan, Aile, Kültür* (Remzi Kitabevi, İstanbul).

Kandiyoti D (1997) *Cariyeler Bacılar Yurттаşlar: Kimlikler ve Toplumsal Dönüşümler* (Metis Yayınları, İstanbul)

Kaplan M (1976) *Türk Edebiyatı Üzerine Araştırmalar I* (Dergâh Yayınları, İstanbul).

Karal EZ (1980) “Atatürk ve Kadın Sorunu,” *Atatürk ve Devrim Konferans ve Makaleleri* (Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara)

Karınca E (2011) *Sorularla kadına yönelik aile içi şiddet: Ankara barosu* (Avşaroğlu Basımevi, Ankara).

Kaymaz İŞ (2010) Çağdaş Uygarlığın Mihenk Taşı: Türkiye’de Kadının Toplumsal Konumu. *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi* 12(46):333-366

Kılıç H (1998) *Kadının Batı Serüveni 1: Köle beylikten Derebeyliğe Tarih ve Kadın:* (Art Basın Yayın, Ankara).

Kocacık F (2004) *Aile İçi İlişkilerde Kadına Yönelik Şiddet* (Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, Sivas).

Kurnaz Ş (1992) *Cumhuriyet Öncesinde Türk Kadını* (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul)

Mor Çatı Kadın Sağlığı Vakfı (1998) *Geleceğim Elimde* (Mor Çatı Yayınları, İstanbul)

Mor Çatı Kadın Sağlığı Vakfı (2017) *2017 faaliyet raporu.*

<https://www.morcati.org.tr/attachments/article/451/mor-cati-2017-yili-faaliyet-raporu.pdf>

Mutlu C (2007) *Birinci Dünya Savaşı’nda Amele Taburları* (IQ Kültür ve Sanat Yayınları, İstanbul)

Mutlu F (2006) Aile içi şiddet sürecinde kadına yönelik şiddet üzerine sosyolojik bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Elâzığ.

Navaro L (1999) *Bir Cadı Masalı, Kızgınlık, Güç ve Cinsel Roller Üzerine*, 4. Baskı (Remzi Kitabevi, İstanbul) 144-151.

OMCT (2003) *Violence Against Women: 10 Reports/Year 2003. For The Protection And Promotion Of The Human Rights Of Women* (World Organisation Against Torture (OMCT), Geneva)

http://www.omct.org/files/2004/07/2409/vaw_reports2003_eng.pdf (18 Eylül 2018).

Önce T (2016) Türk Kültüründe Kadının Yeri ve Önemi

<https://www.kirmizilar.com/tr/index.php/genclerden/1775-turk-kulturunde-kadinin-yeri-ve-onemi> (08.05.2019).

Özmen SK (2004) Aile İçinde Öfke ve Saldırganlığın Yansımaları. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 37(2): 27-39

Öztürk E (2014) Türkiye’de Aile, Şiddet ve Kadın Sığınma Evleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum* 3(7):39-55.

PIAR-GALLUP (1992) “Türk Kadınının Gündemi”. Araştırma Raporu (T.C. Başbakanlık, Ankara)

Rennison C, (2003) *Bureau of Justice Statistics, Crime Data Brief; Intimate Partner Violence 1993-2001* (U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs, Washington, DC).

Sayar GH (2019) Patolojik kumar bağımlılığı, *e-Psikiyatri*, <https://www.e-psikiyatri.com/patolojik-kumar-bagimlilik-21691> (14 Mayıs 2019)

Solmaz A (2014) Kadına yönelik şiddetin medyada sunum şekli ve şiddet gören kadınların yasal farkındalığı: nitel bir çalışma. Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalı, Erzurum.

Simmons J, Dodd T (2003) *Crime in England and Wales 2002/2003* (Home Office Statistical Bulletin, Londra)

Subaşı N ve Akın A (2004) Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları (231-249) *Toplumsal Cinsiyet, Sağlık ve Kadın*, Editör Akın A (HÜKSAM Yayınları, Ankara)

Şenel A (2004) *Siyasal Düşünceler Tarihi, 11. Baskı* (Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara)

Şenol D, Yıldız S (2013) *Kadına Yönelik Şiddet Algısı: Kadın ve Erkek Bakış Açılılarıyla* (Mutlu Çocuklar Derneği Yayınları, Ankara).

Taş G (2016) Feminizm Üzerine Genel Bir Değerlendirme: Kavramsal Analizi, Tarihsel Süreçleri ve Dönüşümleri. *Akademik Hassasiyetler* 3(5):163-165.

Tekeli Ş (1982) *Kadınlar ve Siyasal Toplumsal Hayat* (Birikim Yayınları, İstanbul)

Tel H (2002) Gizli sağlık sorunu: ev içi şiddet ve hemşirelik yaklaşımları. *CÜ Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 6(2):1-9.

Türk Ç (2016) *Sosyalleşme (Toplumsallaşma) nedir?* www.akproje.org/madde/2642-sosyalleşme-toplumsallasma-nedir/ (5 Nisan 2018).

Uluslararası Af Örgütü Türkiye (2004) *Aile İçi Şiddete Karşı Mücadelede Kadınlar Raporu, Türkiye*. <http://www.amnesty.org.tr> (7 Şubat 2019)

T24 (2012) Türkiye'nin kadına şiddet haritası çıkarıldı
<https://t24.com.tr/haber/turkiyenin-kadina-siddet-haritasi-cikarildi,201877> (18 Mayıs 2019)

Unat NA (1982) *Türk Toplumunda Kadın* (Türk Sosyal Bilimler Derneği, Ankara)

Uçar MA (2003) *Aile İçi Şiddet ve Aile Koruma Yasası* (Yetkin Yayınevi, Ankara).

Ünal G (2005) Aile içi Şiddet *Aile ve Toplum* 2(9).

Vahip I (2002) Evdeki Şiddet ve Gelişimsel Boyutu: Farklı Bir Açıdan Bakış *Türk Psikiyatri Dergisi* 13(4): 312-319.

Vatandaş C (2003) *Aile ve Şiddet: Türkiye’de Eşler Arası Şiddet* (Afyon Kocatepe Üniversitesi Yayınları, Afyon)

Wathen CN, MacMillan L (2003) Prevention of Violence Against Women, Recommendation Statement Form The Canadian Task Force on Preventive Health Care. *Canadian Medical Association Journal* 169:582-584.

Watts CZC (2002) Violence against women: global scope and magnitude. *Lancet* 359:1232-1237.

Yeşilay (2015) *Kumar Bağımlılığı*. <https://www.yesilay.org.tr/tr/bagimlilik/kumar-bagimliliği> (10 Ocak 2019).

Wikizero (2012) *Kumar*. <https://www.wikizero.com/tr/Kumar> (11 Ocak 2019).

Yetim D, Şahin EM (2009) Aile hekimliğinde kadına yönelik şiddete yaklaşım. *Aile Hekimliği Dergisi*, 2(2):48-53.

Yenerer Çakmut Ö (2018) Kavramsal Olarak Kadına Karşı Şiddet/Cinsel Şiddet ve Türk Ceza Hukukunda Cinsel Saldırı Suçunun Genel Değerlendirmesi. *Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi* 2(1): 49-54

Yıldırım Ö (2006) *Feminizm nedir?* www.felsefe.gen.tr/feminizm_nedir.asp (17 Haziran 2019).

EKLER

Ek.1. Çalışmada kullanılan anket

1. Yaşınız: .....
2. Memleketiniz: .....
3. Medeni haliniz:
  - a- Evli
  - b- Bekar
  - c- Boşanmış
  - d- Eşi ölmüş
4. Çocuğunuz var mı?
  - a. Evet
  - b. Hayır
5. Eğitim durumunuz:
  - a- Okuryazar değil
  - b- Sadece okuryazar
  - c- İlkokul mezunu
  - d- Ortaokul mezunu
  - e- Lise mezunu
  - f- Üniversite mezunu
  - g- Yüksek lisans / doktora
6. Bir işte çalışıyor musunuz?
  - a- Evet
  - b- Hayır
7. Mesleğiniz:
8. Size göre hangi davranışlar şiddet göstergesidir:
  - a- Fiziksel
  - b- Duygusal
  - c- Ekonomik
  - d- Cinsel
  - e- Sözlü
  - f- Sosyal hayatın kısıtlanması
  - g- Yukarıdakilerin hepsi
  - h- Diğer(açıklayınız) .....
9. Babanız annenize şiddet uygular mıydı?
  - a. Evet
  - b. Hayır
10. Siz şiddete maruz kaldınız mı?
  - a- Evet
  - b- Hayır

11. Şiddet gördüyseniz, hangi sıklıkta gördünüz?
a- Ara sıra
b- Sık sık
c- Her zaman
12. Kimden şiddet gördünüz? (Birden çok şık işaretlenebilir)
a- Eş
b- Anne
c- Baba
d- Kardeş
e- Kayınvalide
f- Kayınpeder
g- Çocuk
h- Büyükanne/ büyükbaba
i- Erkek arkadaş
j- Diğer (açıklayınız).....
13. Şiddet görme sebebiniz nedir? (Birden çok seçenek işaretlenebilir)
a- Ekonomik sebepler
b- Karşılık verdiğim için
c- Alkolden dolayı
d- İstenmediğim için
e- Namus uğruna
f- Cinsel sorunlar
g- Kıskançlık nedeniyle
h- Diğer(açıklayınız).....
14. Şiddet gördüğünüz zaman herhangi bir yerden yardım aldınız mı?
a- Evet
b- Hayır
15. Şiddet gördüğünüz zaman herhangi bir yerden yardım istediyseniz nerelerden veya kimlerden istediniz?
a- Akrabalardan
b- Komşulardan
c- Polis/jandarmadan
d- Sığınma evlerinden
e- Diğer koruma dernekleri ve benzerlerinden
f- Diğer (açıklayınız):.....
16. Herhangi bir yerden yardım istemediyseniz nedenini açıkla mısınız?
a- Ailem dağılmasın diye
b- Başkaları duymasın diye
c- Belki bir daha yapmaz diye
d- Ne yapacağımı bilmediğim için
e- Korktuğum için
f- Diğer (açıklayınız):.....

		Katılıyorum	Katılmıyorum	Fikrim yok
17	Şiddet bazen gereklidir			
18	Kadına yönelik şiddet, derecesi çok değilse kabul edilebilir			
19	Terbiye amaçlı şiddet desteklenebilir			
20	Dayak varsa eşler boşanmalıdır			
21	Erkeği şiddete kadın tahrik eder			
22	Kadına yönelik şiddet haklı gerekçesi olduğunda kabul edilebilir			
23	Erkeğin beklentilerini yerine getirmezse kadına şiddet uygulanabilir			
24	Eğer erkek kadına şiddet uygularsa tutuklanmalıdır			
25	Kadınların bazı davranışları şiddet görmelerini gerektirir.			
26	Kadına yönelik şiddet, kadının kıskırtması söz konusu olduğunda kabul edilebilir.			
27	Kadın ve erkek arasında dayak girerse sevgi bağı yok olur.			
28	Dayak bir terbiye aracıdır.			
29	Erkek şiddet uygularsa kesinlikle eşler boşanmalıdır.			
30	Kadın aile içi şiddete maruz kalıyorsa devlet tarafından koruma altına alınmalıdır.			
31	Şiddet çözüm değildir.			
32	Evdeki kararları erkek almalıdır, kadın da buna uymalıdır.			
33	Kadın kocasının söylediklerini sorgularsa koca dayak atabilir.			
34	Kadın kocasına karşı geldiği zaman kesinlikle cezalandırılmalıdır.			
35	Kadın kocasına her şartta itaat etmelidir.			
36	Şiddet gören kişi karşısındakine benzer şekilde karşılık verebilir			
37	Erkek, eşine bazen fiziksel şiddet gösterebilmelidir.			
38	Çiftler arasında şiddet varsa bunu kendi aralarında çözmeleri gerekir			
39	Kadın şiddet görüyorsa bunu başkalarına anlatmamalıdır			
40	Erkeğin kadına şiddet uygulaması olağan bir davranıştır			
41	Şiddet uygulamak zaten erkeğin yapısında vardır			
42	Kadınlar erkeklerden her yönden daha zayıflardır			

ÖZGEÇMİŞ

İletişim Bilgileri

Çıplaklı Mah. 70110 sok. KaleŞehir 3 Sitesi B Blok Daire:12 Alanya/ANTALYA

Ev: 02425388873 Cep: 05319928897

E-Posta: songulakinci@gmail.com

Kişisel Bilgiler

Uyruğu :T.C.

Doğum Yeri: Ankara

Doğum Tarihi :11/11/1977

Medeni Durumu: Evli, 2 çocuk

Eğitim

1997-2003: Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Ev Ekonomisi Bölümü

(İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Aile ve Tüketici Bilimleri)

1990-1994: Batıkent Lisesi/ANKARA

Stajlar

2002-2003: Hacettepe Üniversitesi Hastanesi/ANKARA (Housekeeping)

Başkent Üniversitesi Hastanesi/ANKARA (Housekeeping)

Yenimahalle Kaymakamlığı/ANKARA (Tüketici Hakları)

Kaleiçi sağlık Ocağı/ANKARA (Halk Eğitimi)

İş Deneyimleri

2003: Jandarma Hastanesi, Housekeeper /ANKARA

2004-2005: Gülhane Askeri Tıp Akademisi, Personel Şefi /ANKARA

Bilgisayar

Windows, Microsoft Office; Word, Excel, Power Point

Yabancı Dil

Orta düzeyde İngilizce (ÜDS puanı:62,5)